

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an . . . . . 2 fl. (4 coroane).
Pe o jumătate de an . . . . . 1 fl. (2 coroane).
Pentru România 10 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Creșteți, vă înmulțiți și stăpâniți pământul!

Avem două porunci mari, cari ne spune lămurit, că să stăpânim pământul; întâia este porunca d-zeească care zice: Creșteți, vă înmulțiți și stăpâniți pământul! Această poruncă d-zeească sună deopotrivă la toți urmașii lui Adam. Dar noi Românii avem pentru aceste plaiuri ale Daciei traiane o poruncă deosebită dela el, căci:

»Când din Roma cea măreață
P'aste plaiuri m'a adus
Traian, ale cărui brațe
Pe toți Dacii 'i-a răpus;
Cu-a lui voce 'mi-a zis mie
»Est pământ încântător,
Eată, de-acum 'ți-l dau ție,
Tu se-î fii stăpânitor!«

Așadar: D-zeu a poruncit ca întregul pământ să fie al tuturor oamenilor, ear' împăratul Traian a poruncit, că bucățica asta a globului, ce-i ziceau Dacia, să fie a colonilor romani și ai urmașilor lor, cari nu-s altcineva, decât noi, Românii de azi.

Ei bine!

Dela Traian am luat moșia asta în seamă, o am curățit de buruiănă și de păduri, am făcut în ea — cum face omul la el acasă — grădini frumoase, am deschis agrii roditori, am sădit vițe de viie, am înființat sate și cetăți, dela unele până la altele am tras drumuri bune, am stîrpit animalele răpitoare, — cari nu s'au dat împlânzite — și le-am înlocuit cu animale folositoare de tot soiul;

Din vremuri bătrâne.

I.

E o seară de iarnă, fără lună, și de un frig ce îngheață și vițelul în vacă. O negură sură și deasă — atât de plăcută lupilor flămânzi — s'a lăsat peste satul *Budurleni*, adormit în strătușul seu ca într'un fund de căldare. Abia câte un lătrat de câne — scăpat și acela ca prin vis — se mai aude bătând și răsunetul lui străbătea cele dealuri pleșuve.

Era pe vremea șezătorilor, când fetele și nevestele se adună la un loc, cu furca, petrecute de ficiori posnași. În șezătoare sbîrnăiau fusele printre degetele sprintene; dar' mai erau încă multe locuri goale pe lavițele din jur. Și sosiau mereu fetele îmbujorate, că doara era Marți searu, era seară de tors.

Sosiau mereu, fără să crească veselia obișnuită, — nu auziai cimiliturile, povestile și horile de altă-dată; se părea că le-a opărit cineva cu apă caldă. Și cât de rău stă șezetorei fără larmă și voe bună?! Ca la nuntă fără ceteră! Ici și colea se mai vedea plecându-se câte una la urechia vecinei, sale:

seurt: am făcut din *Dacia cea stearpă o Dacie ferice*. Atunci începură neamuri barbare a rîvni la ea, dar' până era sëlbatcă nimenui nu-i trebuia. Strămoșii nostri trebuiră să stee tot c'o mână pe coarnele plugului, ear' cu alta pe sêcure; cu una să lufereze, ear' cu alta să se apere. Întru început s'au apêrat de jivinile pădurilor mari și mici, ear' mai târziu avură a se apêra în contra barbarilor năvălitori. Atât jivinile cu patru picioare, cât și cele tîrîitoare s'au stîns; pe cei mai mulți barbari 'i-a alungat din aceste plaiuri. Dar' când se credea mântuit de năpaste, vine ca un roi de lăcuste alt neam barbar și păgân. Acum puterile strămoșilor nostri erau mai sleite de luptele cu barbarii de mai nainte, deci 'și-au zis: pământ este destul, să dăm și flămênzilor acestora cât vom da, să avem pace cu ei. Și le-au dat, dar' rău au făcut. A intrat ariciul în casa sobolului, mai scoate-l de poți!

Au trecut veacuri.

Cât cu buna, cât cu răul, am trăit și trăim la olaltă. Nu ne-au putut nimici și nu ne-a trecut prin minte să-i nimicim. Pământul a trecut prin multe schimbări dela un stăpân la altul, până acu-s 50 de ani, când am venit stăpâni deosebiți peste puținul ce scăpase neînghițit de lup. Acest puțin era numai al nostru; fiecare familie știa ce are, și știa că peste puținul pământ ce îl are, este stăpân numai el după D-zeu din cer. Acestea le știa fiecare creștin, dar' erau foarte puțini cari mai știau un lucru: că adevărat pământul acesta, moșia aceasta, este numai atîta vreme a lui, cât este viu, ear' după moarte e dator

să o lase neștirbită copiilor sei. Acest lucru, daună, mulți nu-'l știură, ori nu voiră a-'l ști, ci îndată-ce se vèzură stăpâni, crezură că au drept să tot bea și să mănânce fără a lucra. Și așa făcură. Și în câțiva ani păpară moșii, de nu-'i vrednic capul lor, le dădură pe o nimică veneticilor, apoi ei cu urmașii lor se băgară slugi la cei-ce veniră numai cu zdrențele-n spate aici la noi. Ei, cari puteau trăi ca oameni cinstiți, stăpâni în moșile cele îngrășate cu sudori crunte, își tîrîră rămășița zilelor ca argați flămênzi și zdrențuroși. Și aceasta nu ar fi fost nici un păcat, că era numai pedeapsă dela D-zeu, fiindcă 'i-au călcat porunca Lui și a împăratului; dar' necazul și foamea și golăteala au trebuit să o tragă și o trag copiii și nepoții și strănepoții lor. Că așa-i în lume: Pentru păcatele tatălui, pătimește și fiiul totdeauna. Și, cu toate-că astfel de exemple s'au vèzut multe în fiecare sat, par'că-i bătaia lui D-zeu pe capetele noastre, nici acum, după o jumătate de veac, nu toți prindem minte să păstrăm puținul pământ ce biată ne-a rămas de vitregia timpurilor. Mulți din noi vënd holdă după holdă, fênaț după fênaț, ba unii chiar și casa, de rămân în lumea largă ca cucul, că numai el n'are casă, nici țeară aleasă! Și așa nu-'i bine, o vèd și ei în sfîrșit, dar' atunci e târziu. Și bine nu este nici pentru urmașii lor, cari rămân ca vai de capul lor. Astfel de oameni nesocotiți, pe lângă că în această lume dau cu capul de pîrete, în ceea lume vor fi și mai osândiți, că D-zeu 'i-a întreba: »Ai lăsat fiilor tîi moștenire petecul de pământ care 'ți-l-am dat în stăpânire?«

— Nu știi ceva de Ionu »curatorului?«

— E dus din sat.

— Săraccii ficiori, rele zile 'i-a mai ajuns!

— Vai tu Mario! de-or prinde pe George a vecinului eu mor de dor și jale.

— Da săraca mumă-sa?

— Cine știe pe cine o mai pica bătaia lui D-zeu?!

Ficiorii săraccii! necazul lor muncea inimile fetelor din șezătoare. Pe unde-s? Nu știa nime! De vre-o trei zile »țipe-nie« de ficior nu mai vedeai prin șezătoare; dar' nici prin sat — au înțeles ei ce au înțeles; și nici nu era lucru curat atîta umblătură a »biraelor« pe la curte.

Înspre casa »birului« se auziau din când în când lătrături mai dese, și cine ar fi băgat seamă, putea să vadă, cum prin negura deasă, ce întuneca și zarea cât biată o ar mai fi dat zăpada, se străcurau cu mare grijă, niște negrețe. Au intrat la primarul, și

lucru de mirat, câinii tăceau tăcerea peștelui; chiar și ușa se părea că 'și-a uitat scărțăitul cel vestit — bagseamă țuruisse apă pe țîțnile ei de lemn.

Casa primarului era o casă mare acoperită cu paie, și strășina-'i slobozită scutea de ploaie prisma spoită cu »mial«. Din ulița ce se lărgea înaintea ei în forma unui triunghi, intrai în tindă, care avea un miros înădușitor ce venia dela »podlașul« plin de funingine, sub care se învêluia fumul schinteios. Din tindă, spre dreapta, intrai în casă, largă, pentru acele vremi chiar înaltă în pîreți. În gura cuptorului de pâne, sub hornul larg și slobozit fumega o buturugă, ce ațîța din când în când câte-o fașie de lumină ca să mai deștepte din somn întunerecul. Opintiri zădarnice; isprava lor nici nu era dorită! căci doară birul putea să aprindă »opacful« cel mai vederos în tot satul. La una din licăririle acestea, a intrat cel dintăiu sosit. De pe băta cea lungă, cu măciuca mare, se vedea, că e din *jurații* satului.

— Bună seara, bade Costane!

— Seara bună! cam târziu fêrtate

Ce va ști răspunde un așa păcătos înaintea scaunului Celui vecinic, care toate le vede, toate le știe?

Deci, până nu este încă prea târziu, cruțați moșioarele, lucrați-le omenește ca să aveți cu ce vă ține viața și nu le vindeți, nu le zălogiți și îngreunați pe la bănci și pe la cămătari, ca să le puteți lăsa neștirbite urmașilor vostri. Atunci veți merge cu fața senină înaintea dreptului judecător și, când va întreba: »Ai lăsat fiilor tăi moștenire petecul de pământ care ți-l-am dat în stăpânire?« fi vei răspunde cu inima curată: »Fie lăudat numele tău, Doamne, că ce mi-ai dat — tot am lasat fiilor mei!« Atunci se va întâmpla cu tine zisa scripturei:

»Dreptul lăsa-va moștenire fiilor sei!«

I. P. R.

Năsădul. În Iulie a. c. a fost ales dl *Virgil Șotropa* director al gimnasiului român din Năsăud. Comisiunea administrativă a fondurilor școlare năsăudene l-a onorat în *unanimitate* cu încrederea sa. Pelângă aceasta, alegerea s'a făcut într-o toată conform dorinței ministrului de culte *Wlassics*, și pe baza concursului scris așa cum a cerut ministrul. Cu toate acestea, aprobarea guvernului maghiar și întărirea dlui *Virgil Șotropa* în postul de director al gimnasiului din Năsăud nu a urmat până în ziua de astăzi și după-cum ni-se scrie din Năsăud, *este temere că nici nu va urma*. Faimosul *Ciocan*, această piaza rea a Năsăudului, a pus și pune toate în mișcare ca locul să i-l poată ocupa și mai faimosul *Gheție*, ear' nu harnicul și integralul *Șotropa*. Sperăm însă, că temereria Năsăudenilor nu se va adeveri; și *așteptăm chiar să nu se adeverească*. Dela un guvern care se numește al *»legii, dreptului și dreptății«* așteptăm cel puțin atâta, ca să aproape ceea ce se face conform dorințelor sale, și în special dela șeful guvernului, prim-ministrul *Szell*, așteptăm, ca să pună odată capăt sistemului de spionaj, ponegrire și denunțare, ajuns la stare atât de înfloritoare sub antecesorul seu. Noi nu băgăm politica în școală și în biserică; așteptăm ca nici guvernul să nu o bage!

Înțelepciune vlădicească. Sfinția Sa, părintele *Ivankovics*, episcopul rom.-cat. din Rosnyó, înțelegând că po-

— N'avem ce face, dar' și acuma fără ispravă. Gândești, că i-a înghițit pământul.

Până-ce mai vorbiră una alta, eată că sosesc și ceialalți jurați. Se strâng toți în jurul mesei și răzîmându-se cu coatele pe ea încep a șopotii, gură 'n gură sau pe la ureche. Erau necăjiți, și avea de ce; mai era o zi, până-ce trebuiau să ducă, și din fundul pământului, un ficior la curte, și ficiorii ca 'n palmă. Au simțit ei, de unde au simțit și cât ai bate 'n palme era gol satul de ficiori. — Era mare boală pe atunci *cătania!* Prindeau »cu funia«, și nu-l ducea, până 'n vecini pe 2—3 ani; ci știe D-zeu prin ce țeri străine, câte pe 6—12 ani, pe câtă vreme va fi de folos, până-l vor birul oasele. Ficiorul cel întreg, teafăr și frumos, dacă scris era în cartea vieții să se mai întoarcă, numai îmbetrănit și schilav putea să-și mai vază satul. Știa și biraele amarul cătăniei; dar' porunca domnească era poruncă! De nu puteau prinde un ficior era vai de ei — »bătele« erau a lor; perdeau slujba, li muta în moși mai rele, și »Măria Sa« trimitea la cătănie pe unul din ei. Porunca domnească, pe acele

porul slovac din vlădică sa este sărac și că de sărăcie prinde a lua lumea 'n cap, s'a pus să-l îmbogățească și țină aici acasă bogat și fericit. Acesta ar fi într'adevăr lucru vrednic de toată cinstea. Numai cât că uite ce sfaturi dă el credincioșilor:

»Pricina sărăciei poporului slovac este, că el nu știe ungurește; deci ca să fugă de ei sărăcia, ca dracul de tămăie, n'au decât să ... ian ghiciți ce să facă? să învețe ungurește. Drept aceea în școlile slovace se învețe foarte bine ungureasca și prin toate comunele să se înființeze reuniuni de cetire și de cântări ungurești.«

Ieftin recept și minunaț de bun; numai un vlădică papistaș l-a putut da.

Atacuri noue.

Cetatea noastră națională este aprig atacată de puternicii zilei. Mai asupra unui părete al ei, mai asupra altuia, se asviră cu dor negru de stîrpire. Ear' lupta noastră națională, e numai luptă de legiuită apărare.

De voim însă noi să ne putem împotrivi mai cu nădejde, trebuie mai ales să ne ținem ochii treji asupra dușmanului, pândind mișcările lui, că spre care parte slabă a cetății noastre își îndreptează pașii unde are de gând să ne atace mai nou, și să ne punem pe repede clădire și în acea parte, ca pe când el sosește, să ne găsească cât mai bine întăriți, sau cel puțin mai bine decât cum sîntem.

Până acum ne-au fost atacați păreții cetății pe cari ni-i închipuim când zicem *școala*, pe care mereu ne-o ciurue cu legi aspre, și închizend școli de-ale noastre și punend de-ale lor între noi, — apoi *biserica* prin legile mai noue; *familia* chiar prin »kisedovuri«, peste tot locul; apoi aruncand între noi bombe străine: mulțimea de slujbași, notari, solgăbirae, esecutori, ș. a.

Ear' acum află că tot nu au destule cuie ruginite străine în oasele noastre, și să gândesc cum să ne bată altele noue, ca doar' rugina de pe ele să treacă apoi și pe noi.

Unul dintre cei mai mari făuritori de planuri, după cari să fim atacați, Sécuiul încarnat *Beksics*, a scris de curend o carte mare, în care dă sfat capilor nației sale, că pe nemaghiari, îndeosebi pe Români și pe Slovaci, să-i atace acum în naționalitatea lor,

vremi era mai sfântă ca cea dumnezească.

— Să știți că asta ne pune capul. ...Pecătuim, dar' n'avem încătrău; trebuie să prindem pe unul însurat.

— Numai cât și aceia s'o cam șters.

— Gândeam c'om brodi-o cumva, dar' nu-i nici un modru, — șoptise juratul de al doilea, om mic dar' îndesat ca un plumb, — și o pățim de-a bună-seamă, ajungem de rușinea țirgului, de nu facem cum a zis »cistul« curței.

— Când ai fost la curte?

— Azi.

— Și ai vorbit de necazul nostru?

— Am fost cu alte treburi; dar' ei m'au întreat.

— Și ce-o zis?

— Ce să zică? De nu ducem om, până mâne-seară, ne stă capul unde ne stau picioarele. ...Și totuși mi-a zis o vorbă...

— Ei! spune odată; ce stai?

— E mare vorbă, mi-e și greu să o spun. M'au sfătuit să prindem pe »căplănul!« — Zice că ce ne trebuie nouă doi popi, la 40 de »fumuri«. Cine și poate

și prin *industrii* (meserii), căci, — zice el, — meseriașii români sînt prea puține și slăbuți, încât avem loc de ajune de-a risipi oameni de-ai noștri printre ei, ear' apoi ai noștri să fie organizați (întocmiți și pregătiți) *naționalicește*, adecă ungurește, și așa țintuiți printre Români.

Ceea-ce atâta înseamnă: haid să atacăm acum cetatea Românilor dinspre păretele industriilor (meseriilor). unde sînt slabi, și fiecare meseriaș pe care ca pe un glonte, îl aruncăm între ei, are să fie nu numai meșter ce-și vede de ciocan, de ghilău ori de calapod, ci are să fie și un *agent național-maghiar*, care de câte-ori dă cu ciocanul lucrând Românului, de atâtea-ori să-i zică și câte o vorbă de preamărire pentru noi și neamul nostru cel atotputernic, spre a trezi în inimile poporului între care trăește tot mai mult temere și gând de supunere față de noi, — scurt: să fie nu numai meșter, ci și vânător de suflete pentru noi!

Se poate oare așa ceva? Avem noi să ne temem cătuși de cât de așa ceva?

Eată întrebări la cari mulți dau răspunsuri ușuratece, prea pline de teamă sau prea pline de încredere, și la care noi ne vom sili a da într'un număr viitor răspunsul cel mai întemeiat pe adevăr, trăgând apoi din el cuvenitele încheieri și învățături.

DIN LUME.

Războiul în Africa-de-miază-zi.

Știrile din urmă, private și încă necontrolate, ne spun, că forțele generalului *White*, înconsiderabilul număr de 9000 oameni, au fost învinse și făcute prizoniere din partea *Burilor*. Ear' o telegramă trimisă ambasadorului din Transvaal de pe lângă curtea din *Bruxelles* zice, că *Ladysmith a capitulat* și generalul *White* încă a ajuns prizonier în mâinile *Burilor*.

Presa engleză e foarte revoltată de acest desastru al armatei conduse de generalul *White* și scrie violent în contra acestui șef de armată. »*Times*« zice, că planurile generalului au fost atât de slabe, încât chiar și nemilitarii, trebuie să le considere de nesocotite și periculoase.

Din parte oficială se caută însă a se da puțină înfrumșetare lucrărilor. Așa sub-

să spună toate, câte mi-au îndrugat. Se tem că căplanul cu cărțile lui strică numai pe oameni. Vă spun drept că m'am încrucit ascultându-l și pe cale tot la aceasta am gândit; dar' mi-se pare că nu e chiar așa rău....

Ș'apoi ce și vreați? Ne strîng opiniile; când ajunge omul în corn de capră face cum poate și nu totdeauna cum se cade.

— Măi oameni buni! sîntem creștini; de facem una ca aceasta nici pământul nu ne mai rabdă, — zise birăul.

— Mai lasă, birăule, cu iadul, — se vede că-ți cetește căplanul din »prăgilă«.

— Zi ce-ți place, dar' eu să știu că mă spânzură și nu fac una ca aceasta.

— De nu faci tu, facem noi!.....

Ce rău se mai croia pe seama bietului căplan, și lui nici prin cap nu-i trecea. Cetia cu multă smerenie, la opaițul de său, și căsenii ascultau cu frică cuvintele *pravilei*. Popa *Mihailă* era întins pe patul din fund, mai slobo

secretarul de stat al coloniilor, *Selborne*, a ținut un discurs zicând, că Transvaalul deja de multă vreme a făcut tot posibilul ca să înfrângă supremația Eugliterei în Africa-de-mează-zi. Burii au stăruit mult ca Englitera să intre în conflict cu unele puteri europene. *Răsboiul a fost inevitabil*. Dacă nu izbucnea acum, ar fi izbucnit în momente mult mai periculoase Engliterei.

Ear' lordul George *Hamilton*, ministru al Indiilor, a ținut un alt discurs afirmând, că în Africa-de-mează-zi se vor schimba sorții răsboiului în curând. Și când Englitera, ca învingătoare, va apare cu condițiile sale de pace, atunci popoarele străine se vor convinge, că scopul ei principal a fost ca să libereze pentru omenire o țară mare, care până acum e supusă unui despotism nerușinat și umilitor.

Ca moment mai nou dăm știrea răspândită, că Papa Leo XIII. a făcut încercări prin oameni de-ai sei, ca să se delature răsboiul, dar' guvernul englez nici nu vrea să audă de așa ceva.

Așadar' toți din toate părțile ar dori pace să se facă, dar' Anglia nici de rușine nu s'a lăsa acum de răsboiul, după-ce l'a început odată.

Bunica și maghiarisarea.

»*Bistritzer Zeitung*« scrie următoarele:

»Era într'o Duminecă după amiază. Părinții unei fetițe de 10 ani și ai unui băiat de 2 ani sunt duși de acasă și lăsaseră pe copii în grija bunicii. Bunica-i bătrână, și vede rău. De aceea recercă pe fetiță să-i cetească în cartea de cântări. Fetița ia cartea, cearcă, cearcă, dar' rămâne mută. Doară din mânia ori neascultare? Nu, ci în adevăr nu știe ce-i nemțește, căci frecventează școala maghiară de stat. Vine seara. Părinții vin acasă, bunica plânge, se face un tîmbălău și a doua zi fetița de sas merge acolo, unde trebuie să meargă, în școala poporală săsească. Așa se întimplă în anii din urmă ai secolului al XIX-lea în suburbiul de jos. Și fie zis în treacăt, în timpul din urmă a scăzut la un *minimum* numărul copiilor de sas, cari frecventează școlile de stat.

Așa scrie foaia săsească din Bistrița despre ai lor copii, dar' ce să zicem noi de ai noștri.

zind câte un fum din luleaua cu țevă lungă, făcută din »sneapen« tinăr.

La horn bătrâna preoteasă își încălzia spatele gârbovite de bătrânețe și durerile mamei cu fii perduți în »neagra vecinicie«. Sărmanii bătrâni! Pe *Firuca* o mai aveau în aceste zile a bătrânețelor. Nu era vioaie și neastîmpărată, ca fetele câmpiilor, ci blândă și așezată. Era o fire slăbuță, de spriginit, și nu se spriginească pe alții. În blândețea ei gândea că-i lipsește ceva; era fructul bătrânețelor și nu al tinereței pline de viață. *Firuca* învîrtind cu iușală fusul, greu de firele încărcate, cu ochii-i vineți, ca cicoarea, sorbia fața scumpului ceteș.

Ceteșul chiar se oprise, când cănele de afară începuse a mârâi.

— Cine să fie? *Firuca*, ian vezi la fereastră!

— 'Mi-se pare că aud ceva la ușe.

— Du-te, *Gavrilă*, deschide ușa să nu se împedece de ceva prin tindă.

Dar' n'apucă să ajungă la ușe și se și deschise.

— Bună seara, părinte.

Știm de bună-seamă, cunoaștem chiar mulți băieți de Român, rămași la economie ori aplicați la măiestrii, cari umblară 5—6 ani la școală, dar' înzădar li-i da o carte românească în mână, că privesc la ea ca la una turcească; de au nevoie să scrie ceva — scriu ungu-rește. Causa? Umblară la școlile de stat ori comunale, unde glas românesc nu aud, litere și cărți românești nu ved.

Ar pute lua exemplul toți Românii dela bătrâna Săsoaică din Bistrița, care s'a scandalisat că nepoata ei nu-i poate cети, deși umblă la școală. N'ar trebui dat nici un copil de Român la școlile de stat ori comunale, până nu se va respecta legea care zice:

»In școlile populare trebuie să fie limbă de propunere limba maternă a elevilor.«

Despre procese.

»E mai bună o pace strîmbă, decât o judecată dreaptă«. Așa sună proverbul cel plin de înțelepciune pe care fiecare din noi îl cunoaștem, că doar ne-a rămas din moștrămoși. Și cu toate acestea par'că nu l'am ști, așa nu îl urmăim. Pentru ori-ce nimica, pentru o neînțelegere cât de mică, pentru o vorbă zisă pe negândite... hai la proces! Și nu e bine! Vedem toți că nu e bine, dar' totuși nu ne încumintim odată, nu ne aducem aminte că pacea o vrea și Dumnezeu și oamenii cei de omenie. Ci alergăm tot într'un suflet la oraș, deschidem tot gâfâind ușile advocaților și le spunem cu capul inferbentat pricina, ba mai adaugem și din ce n'a fost, numai avocatul să ne primească pira.

Da, har Domnului, azi avem advocați de ai noștri prin toate orașele, care cearcă a ne capacita cu buna, că pentru ori-ce nimica să nu începem la piră, să nu ne încurcăm în judecări, să ne împăcăm acasă, să ne cruțăm spesele. Ei, dar' care avocat astfel ne vorbește, nu-i pe gustul celui cu capul inferbentat, își cugetă: »i hi! Procatorul ăsta ține cu dușmanul meu, i-o fi uns roata!«. Și se face prieten cu drumul spunând că s'a mai gândi. Ear' după-ce ese își zice: »Mai sînt doară procatori în oraș, nu ești numai tu!«. Și merge la alt avocat, și-i spune pricina și mai cu pont și acela-i ia pira, îi cere câțiva fl. anticipație și-l asigurază că i-a umbla de rînd. Acum e bine! își gân-

dește cel cu capul inferbentat; acesta știu că va învăța omenie pe cumnatul — ori cu cine are pricina.

Și ajungînd acasă, se laudă-n dreapta și în stînga că așa și așa i-a spus procatorul și așa și așa va face cu pricinașul. Cela aude laudele. Să cătrănește, dar' nu să înfrică. »Mai sînt procateri în oraș«, își zice el. De pace nici poveste. Ba-i întâlnește păcatul la prepănație. Acolo mai întâiu priviri poncișe, după aceea vorbe împungătoare și dintr'o parte și dintr'alta, laude, că: să știu că îmi vînd tot ce am, numai cu ce am pe mine să rămân, nu mă las la tine! — Da tu crezi că eu m'oi lăsa la un nimernic ca tine?..

— Ce? Eu nimernic? Și jup cu un scaun în capul celui alt. Pricina-i gata. Sângele prinde a curge. Oamenii se fac două cete: unii țin cu unul, alții cu altul. Acum ține-te la pirauală. Și sfîrșitul? visum reperte, piră groasă, bani la advocați, bani la comisii, sărăcie în amîndouă părțile, ură, copii rămași în drumuri....

De aceste, daună, vedem zi de zi. Și apoi zicem că sîntem creștini și oameni de omenie! Creștinii cei adevărați și oamenii cei de omenie nu fac așa: ei mai și iartă greșelele celor-ce le greșesc, nu stau tot ca cocoșii gata de bătaie, nu stau tot ca sîlbaticii gata de ceartă și de procese.

Să ne învățăm deci a ierta, a ne împăca noi între noi, a nu deschide așa des ușile advocaților și a judecătorilor, că numai rar, foarte rar le deschidem pentru al nostru folos, ci de cele mai multe-ori pentru paguba noastră și a urmașilor noștri.

Din pildele altora.

Curajul Bosniacilor.

De vre-o 20 de ani Bosnia și Herțegovina au fost cuprinse de trupe ale împărăției noastre și puse sub paza unui »gubernor«, cărmuitor, numit anume.

În timpul de față, guvernor al Bosniei e ministrul Kállay, Ungur de neam și fire, și el se și poartă cu Bosniacii cam ungu-rește! Mai nouă și zugrăvitoare a stărilor, e următoarea întemplantare:

Tinerii studenți bosniaci, primiau un număr oare-care de stipendii, cu cari își

cum se vinde la noi tîbăcul. Englezii ar fi voit să o vînză ei, pentru-că ar fi putut câștiga de aci foarte mulți bani.

Neputînd face nimic cu dinamita, Englezii au început a face reclamații în afacerea numită a *Uitländerilor*.

Se numesc așa străinii, veniți de prin toate părțile, dar' mai ales din Anglia, cari lucrează în minele de aur. Acești străini, negreșit, nu au în Transvaal aceleași drepturi pe cari le-au Burii, stăpânii țerei. Englezii însă au pretins ca *Uitländerii* să capete drepturile Burilor. Dacă ar fi căpătat aceasta, de vreme-ce acești *Uitländerii* sînt foarte mulți, pe cînd Burii sînt puțini, și de vreme-ce minele de aur în mare parte sînt cumpărate de Englezi, înțelege ori-cine că în scurtă vreme, Transvaalul ar fi ajuns în mîna Englezilor, fără ca Burii să se mai poată împotrivi.

Burii au înțeles aceasta, și au căutat în toate chipurile să împace pe Englezi. Dar' acestia, nu numai că nu voiau pacea, dar' trimiteau mereu oștiri, lungind doar' vorba până-ce s'ar fi vîzcut destul de tari, pentru-ca să cuprindă Transvaalul.

Atunci Burii, vîzînd că nu este nici un chip de a o scoate la capăt cu bine, și pentru a nu da Englezilor timpul de a i coples

Seara bună *Mărie*, doar' nu s'a întemplant ceva. Abia răsufli; ce necazuri te aduce așa tîrziu?

— Păcate! păcate, părinte!... Vi-se gătește un mare rău... să fugă căplanul! Fugi, dragul meu! Vreau să te prindă la cătănie...

'Mi-am ușurat inima. Doamne mulțumescu-ți. Mă duc; ei cred că am eșit numai până afară. Ficiorul meu nu-i de vină... Părinte, el n'a voit și nu vrea, — nu cere, te rog, pedeapsa lui Dumnezeu pe capul lui și al nostru... Dumnezeu vă păzească. Noapte bună! (Va urma).

Burii și Englezii.

(Urmare și fine).

De atunci, Englezii prin toate chipurile au căutat ceartă Burilor.

Mai întăiu au voit să-i silească să cumpere dera dinșii dinamită, aceasta este un fel de iarbă de pușcă, foarte puternică, care se întrebunțează mult în minele de aur. Burii au pus monopol pe dinamită, adevă ea se vinde în Transvaal numai de cătră stat, pre-

urmasu invetatura in Viena. Aşa-i peste tot locul, că pe tinerii universitari (din şcolile cele mai înalte în cari întri numai după-ace ai gătat gimnasiul întreg), nu-i mai ia nimenea drept copii, ci mai mult bărbați ca copii, și lor li-se dau ajutoare și stipendii fără a le trage atâta seama ca la copii, căci se crede că sânt destul de copti să judece ce fac, unde umblă, cum își ved de treburi. Aşa-i asta peste tot locul, în toate țările.

Ungurul Kállay însă, vrând să fie mai estra ca alți îngrijitori ai tinerimei, a hotărât în toamna asta să nu mai dea Bosniacilor stipendiile, banii, pe mâna lor, ci să le iee în Viena o casă în care să-i așeze, dându-le cuartir și mâncare, ear' apoi în schimb tinerii să fie ținuti de scurt, ca niște băieți, neingăduindu-li-se a merge decât la prelegeri (învățatură în școală), încolo nici la teatru, nici la petreceri, ba nici la preumblare, ci tot sub zăvor!

Asta e mai mult decât se poate aștepta dela tinerii universitari, căci așa se urmează doar' cu elevii de prin clasele de jos ale gimnasiului, de aceea mai săptămânile acestea universitarii bosniaci, însoțiți cu Slovaci și Croații, în număr de vre-o 200, au mers *la casa ministrului*, și cu strigăte, cu amenințări, cu batjocuri, l-au huiduit și l-au spălat una bună, ca pe un Ungur nesăpunit și fără inimă. l-au încunjurat casa, l-s-au oprit sub ferestri și i-au făcut un sgomot, o larmă, arătându-și disprețul lor pentru un om atât de mic de suflet!

Și asta în chiar orașul de frunte al țerei lor, în strada mare, unde puteau fi închiși de polițiști! Și au făcut-o tineri, a căror sprigin pentru a studia, stă în mâna ministrului huiduit. Dar' dacă a lovit în ei, au lovit și ei în el! Mândria și numele lor de bărbați și neatirnarea lor, nu și-au lăsat-o nerăsbunată nici cu primejdia de a-și perde toți ajutorul bănesc.

Asta e bărbăție!

Noi — tremurăm câte 3 sate când trece printre noi un »Măria-Sa« dl... solgăbirău, ba chiar un scriitorăș de notar ungar, ori un gendarm cu pene de cocoș în cap, în sfârșit ori-ce țifindar, ce vine poate anume să ne batjocorească și neîndreptătească chiar la noi acasă!... Și numai după-ace s'a dus el *ne cătrănim!*...

de tot cu oștirile pe cari mereu le aduceau din Europa, au declarat ei război Englezilor, în ziua de Sâmbătă, 29 Septemvrie. În acest război, ei sânt aliați și cu cei din republica Orange, pentru-că și acestia își dau bine seamă că, dacă Englezii vor isbuti să subjuge Transvaalul, va fi pe urmă o jucărie pentru ei să înghită și Orange.

* * *

Din această povestire, fiecine își poate da seama de purtarea nedreaptă și de lăcomia fără margini a Englezilor. Ei sânt poporul cel mai bogat din lume. Ei stăpânesc țări întregi în Asia, America, Australia și Africa. Aurul și petritele scumpe curg din toate părțile în țeara lor. Și cu toate acestea, tot se lăcomesc și la țeara mică și săracă a o mână de oameni, cari nu cer alta decât să trăească liniștiți și liberi în sărăcia lor, fără să caute ceartă nimănui.

Ce deosebire între Englezi și Buri, a căror singură grijă este, nu de a aduna vecinic bogății, ci numai de a-și asigura singura bogăție a omului vrednic: neatirnarea!

De o sută de ani, mereu vedem pe Buri, luptându-se prin toate mijloacele, pentru a nu căde în robia puternicilor lor vrăș-

Despre incendii.

Acum, când sântem în ajunul intratului în iarnă, după-ace toată agonisita muncii noastre de peste an este adunată pe acasă; acum, când ar fi să fim veseli și să mulțumim lui D-zeu că ne-a învrednicit de o vară roditoare, acum ne vin din multe părți vesti triste despre incendii, despre focuri grozave, cari în câteva minute consumă toată agonisita bieților creștini, nu numai dintr'o vară, dar' dintr'o vieată întreagă. Astfel de incendii au fost acum mai de curând în *Săcel* lângă Seliște, în *Gura-riului* lângă Sibiu, în *Rodna-veche* și pe aiurea. Unele incendii nu se știe cu siguranță, din ce s'au început, dar' chiar să se știe — ce folos?

Dauna cine o mai poate computa și despăgubi? Ear' spaima oamenilor cine să o poată descrie și scoate din ei? Apoi, mulți din cei păgubiți prin foc sânt chiar neasigurați. Ar fi bine, ca tot omul să-și asigureze casa și supraedificiile, ca, la un cas de incendiu, barem prețul lor să-l capete ca să-și poată face altele și să nu fie nevoit a vinde apoi din moșie pentru acel scop. Ar mai fi de dorit ca să nu umble nimenea cu pipă și țigară pe la fenațe, că de multe-ori din acestea vine primejdia; ba ar trebui oprit băieții dela fumat sub pedeapsa cea mai strașnică, ear' cei mari să se deprindă a fuma numai în casă — dacă chiar nu pot fără sărăcia de pipă ori țigară.

Multe muieri au răul obicei de pun cenușa afară într'un vas, ori chiar în cămară. Dar' în cenușă stă cărbunele aprins zile întregi, un mic vânt spulberă cenușa de pe el, pe el îl duce-n paie și primejdia-i gata. Ar fi deci de dorit, ca cenușa să o strângă muierile în cuptorul cel de copt pâne. Ear' când au de făcut pâne, atunci să o cearnă prin ciur și așa să o pună bine. Că prin ciur nu pot trece nici cărbunii stinși, necum aprinși. Ear' cărbunii rămași în ciur, să-i arunce ear' în cuptorul de pâne.

Pază, pază, pază în contra focului și asigurare!

Din Petroșeni.

Din Petroșeni primim vești slabe. Pe când în alte părți spre bucuria noastră a tuturor — să închiagă rîndurile, să apropie frate de frate, dau mâna din inimă, pun umăr la umăr pentru purtarea greutăților, pe atunci poporul nostru din Petroșeni să desbină. Și nu să desbină uniți de neuniți, ci neuniți, gr-or. ei între ei. Și aceasta din cauza învățătorului, pe care — după-cum ni-se scrie — pentru ale lui purtări nesocotite l-a ridicat V. Cons. din oficiu, ear' protopresbiterul din Hațeg l-a pus ear' în post, peste voința poporului. Ni-se mai scrie, că numitul învățător, a mai scărît din leafă, numai să rămână cum a fost. Și totuși, numai câțiva inși, mai mult neamuri și prieteni de-ai lui au ținut cu el și protopresbiterul. Adânc mânăniți băiașii români gr-or. din Petroșeni pentru aceasta, declară că nu mai vor să aibă nimic de *sătenii* din Petroșeni, dar' nici cu protopresbiterul, și-l recearcă că nici el să nu aibă nimic cu ei.

Acesta e cuprinsul unei lungi scrisori subscrise de șese fruntași de-ai băiașilor din Petroșeni, și în numele tuturor băiașilor.

Ne-am bucura să nu fie așa; dar' în cas când așa ar fi, am dorî din inimă să dl protopresbiter să vadă cât mai curând a împăca credincioșii, a face să încete gâlceava, a nu-i amenința cu gendarmii dacă-și ridică glasul întru apărarea drepturilor lor. Aducă-și aminte de vorbele sf. scripturi: »Vai de cel-ce face gâlceavă între frați!«

Grigorie G. Tocilescu.

— Vezi ilustrația. —

Unul dintre delegații oficiali ai guvernului român, în congresul orientaliștilor la Roma, a fost și dl Grigorie G. Tocilescu, vestitul profesor dela universitatea din București. Domnia-sa, într'o lungă și frumoasă cuvântare, după-ace a mulțumit pentru primirea frățească ce s'a făcut Românilor în Roma, a spus pe scurt istoria poporului nostru din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, arătând stăruința cu care el și-a păstrat naționalitatea.

Eată de ce-i punem tipul în numărul de azi al »Foi Poporului«.

Și cu toate acestea, când a fost vorba de a-și scăpa neatirnarea lor, Buri nu au stat un minut la gânduri de a se lua la luptă cu cea mai mare putere ce este astăzi pe pământ.

Toți bărbații sănătoși, în vîrstă de 18 — și chiar de 16 — până la 60 de ani au luat armele și au plecat la luptă. Astfel ei au înarmat vre-o 40.000 oameni. Buri sânt toți foarte buni călăreți și trag foarte bine la țintă. Afară de asta ei sânt foarte disciplinați și mai ales când e vorba de apărarea țerei lor, ei intră și în foc îndărjirea tuturor e așa de mare, încât chiar femeile își trimit copiii la oaste; unele din ele au luat pușca, și au plecat să se bată și ele alături cu bărbații și frații lor.

Buri sânt hotărîți să se bată până la cel din urmă om; și știindu-se vitejia lor și iubirea lor de țeară și de libertate putem fi siguri, că puternica Engliteră va ave multă greutate să le iee țeara, dacă cumva nu i-se va întempla încă odată ca la 1881, de a fi rușinată, după-cum merită, de această mână de eroi.

(După »Albina«).

I. C. S.

mași. Ei s'au luptat și cu armele și s'a vîzut minunea ca cei mulți, tari, bogăți și bine înarmați, să suferă rușinea de a fi bătuti de atâtea-ori de cei puțini, slabi și săraci, dar' cari aveau dreptatea în partea lor. S'a mai vîzut în două rînduri cum un popor întreg nu s'a sfiit a face cea mai mare jertfă ce poate face cineva, aceea de a-și părăsi locurile unde s'a născut și pământul, pe care s'a hrănit, pentru a se duce în locuri depărtate și necunoscute, numai pentru a nu-și pleca capul sub jugul rușinos și nesuferit al străinului.

Dacă nu ar fi decât atâta, și încă Buri ar merita numele de *popor de eroi*.

Dar' ceea-ce se întemplă acum trebuie să ne facă să-i admirăm și mai mult.

Trebuie să știm, că Buri nu sânt mai mulți decât 250.000 suflete în Transvaal și 110.000 în republica Orange. Ei nu au de loc armată, afară de câteva tunuri și vre-o 800 de tunari.

În fața lor stă Anglia, care numai în Europa are 40 milioane de supuși și încă alți 320 milioane în celelalte părți ale lumii. Oștirile și corăbiile ei de război sânt nenumărate și bani cu cari să poartă războiul are câți va vrea.

PARTEA ECONOMICĂ.

Îngrășatul porcilor.

Între animalele de casă, de cari economul are neapărată trebuință pentru economia casnică, se numără și porcul. Acest animal este foarte prețuit pentru carnea și grăsimea lui. Porcul, fie pentru-că se sporește într'un număr foarte însemnat în decursul anului, fie pentru-că e puțin alegător și în privința nutre-mentului: se ține și îngrășe, nu numai din partea economilor de pe la sate, ci și din partea celor mai mulți industriași, neguțetori și a altor interesați de pe la orașe, ba chiar și alți oameni de tot săraci, s'au dat a ține câte un purcel, ca să crească și să se îngrășe în decursul anului aci lângă casă, cu lătura și sffirmiturile cari se fac și ar rămâne altfel nefolosite. Într'un cuvânt, porcul este animalul care nu poate lipsi din nici o economie casnică, fără că lipsa lui să nu fie mai mult sau mai puțin simțită în decursul anului.

Pentru oamenii săraci, porcul este o adevărată cassă de păstrare, în care se adaugă pe fiecare zi câte ceva, până-când pe iarnă se pomenesc cu un capital destul de însemnat. În această cassă de păstrare, nu se recere depunerea unui capital așa mare ca să aducă interese, ci numai câțiva florini, cu ajutorul cărora se cumpără primăvara câte un purcel sau doi, în cari până toamna se adună un capital destul de însemnat, cu deosebire pentru omul sărac.

E drept, că în timpul din urmă creșterea și îngrășatul porcilor, a suferit nespuse de tare, din cauza ciumei sau colerei, ce a bântuit acum de câțiva ani cele mai multe ținuturi și de care s'au prăpădit un număr foarte mare. Cu toate acestea creșterea și îngrășarea lor nu stagnează, ci se pare că din an în an ia un avânt tot mai mare. Acesta este un semn că s'a deșteptat și între economii dela sate încâtva, spiritul de întreprindere și neguțetorie, atât de amortit până acum. În adevăr, că-ți era oare-cum și milă, când vedeai, că micul econom își lăpădă ovăsul, cucuruzul, cartofii și alte bucate mai fără preț toamna pe mai nimic, în loc de a le preface în porci sau alte vite grase și astfel a le vinde cu un preț îndoit sau întreit, ca în starea lor naturală. Astăzi putem constata și în privința aceasta, după-cum am zis și mai sus, pe cele mai multe locuri un progres, pe deplin mulțumitor.

Aflându-ne acum chiar în toiul îngrășatului porcilor, am crezut că nu va fi de prisos ca să arătăm câteva recepțiune mai însemnate cu privire la acela.

Lucrul cel dintâiu și cel mai însemnat la îngrășatul porcilor este alegerea acelor. Alegerea aceasta trebuie să se facă atât cu privire la soiul, cât și la vîrstă și alte însușiri bune ale porcilor. Prin urmare cine vrea ca îngrășatul porcilor să aibă deplin succes, trebuie să bage bine de seamă la cele mai sus zise. Ce se ține de soiul, astăzi este pe deplin constatat, că soiul așa numit mon-

goliț, care e cel mai răspândit pe la noi, este cel mai bun pentru îngrășat. Porcii de acest soi se îngrășe ușor și pe lângă carne grămădesc foarte multă grăsime, adică unsoare și slănină în ei. Afară de soiul acesta, cel englez sau apusean încă se îngrășe bine. Tot așa bine se îngrășe și soiul de Bacon sau creț, numai cât porcii de acest soi nu se fac așa mari și grei ca din celelalte două soiuri. Mai puțin se îngrășe soiul așa numit de Salonta și cel de Carpați sau primitiv. Soiul acesta din urmă, care se mai poate vedea încă pe unele locuri, își trage originea dela cel sêlbatic, după-cum îl arată și însușirile lui corporale: bot lungăreț, urechi lungi și ascuțite, picioare lungi, păr și coamă lungă și aspră și trup subțire și lungăreț. Afară de acestea mai sînt și alte soiuri corcice sau încruciate, așa că mai fiecare ținut are un soi deosebit de porci.

Am zis mai sus, că soiul are o înrîurintă foarte însemnată pentru îngrășat. Acum trebuie să mai adaugem și aceea, că porcii puși pe îngrășat se mai

în preseara Anului-Nou și din partea economilor mai cu stare de pe la sate.

Pentru îngrășat sînt mai buni masculii decât scroafele, de oare-ce la aceia nu se iritează părțile de reproducțiune prin îngrășat, ca la scroafe. Și scroafele se pot jugăni sau curăți. Fiind curățite și ele se pot îngrășa tot așa de bine ca și masculii, de oare-ce nu le mai vine periodul de vierit. Scroafele sînt mai pântecoase și dau mai multă untură când se îngrășe, decât masculii.

La îngrășatul porcilor se pot deosebi trei perioade mai însemnate, și anume: periodul nutre-mentului verde, care se începe cu nutirea de buruieni, foi de nap, trifoiu, luțernă, lobenițe, lătură ș. a., periodul nutre-mentului de grăunțe și fert, când se nutresc cu anumite grăunțe de cucuruz, orz, bob ș. a. sau li-se ferbe o parte a nutre-mentului, cum sînt cartofii, lobenițele, napii ș. a. și periodul nutre-mentului înmuiat sau măcinat, când nu mai pot mânca porcii grăunțele tari, ci acelea trebuie înmuiate sau măcinate mai întăiu. Economii mai săraci urmează de regulă periodul dintăiu, care nu costă atîta ca celelalte două din urmă. De altcum la îngrășatul porcilor, în economiile mai mici, este regula, ca aceia să se poată îngrășa cât mai bine, dar' fără spese mari. Altă regulă e în economiile mai mari, unde nu se pune așa preț pe nutre-ment, ci se are în vedere numai scopul îngrășatului.

Pentru un îngrășat deplin al porcilor se recere aproape o jumătate de an, ear' pentru un îngrășat numai de jumătate se recer numai câte două-trei luni. Economii mai cu stare de regulă îngrășă porcii deplin, ear' cei mai săraci numai de jumătate.

La îngrășatul porcilor este de mare însemnată și sarea, care trebuie să li-se pună cu zdrobul în troacă ca la celelalte vite, ca să lingă și să rupă din ea când le trebuie. La un porc mare se compute de regulă câte 3—4 decagrame de sare pe săptămână.

Nu de puțină însemnată la îngrășatul porcilor este și curățenia. cotețelor și a troacilor din cari se nutresc. Deși porcul este un animal, care nu iubește curățenia, totuși pe timpul îngrășatului se recere ca să purtăm mai multă grijă despre aceea, dacă voim ca să ne putem ajunge scopul mai cu succes.

Porcii ținuti și îngrășați tot în cotețe de cele înalte, din cari adică nu se mai slobod pe afară până se ucid, se îngrășă mai ușor și mai cu succes, dar' nu sînt așa îndesați și grei, ca aceia, cari se îngrășă pe afară, prin curte.

Cine îngrășă porci de vînzare, acela trebuie să se acomedeze totdeauna anotimpului și anume: ca porcii să fie deplin grași, chiar pe timpul acela, când se caută și plătesc mai bine. Cel mai acomodat anotimp pentru vinderea porcilor grași este iarna. Și în celelalte anotimpuri se pot vinde și se plătesc bine, dar' nu într'o măsură așa mare ca iarna.

Porcii grași cumpărați de măcelari sau alți neguțetori, se cântăresc mai întăiu, dar' se pot vinde și numai dela ochi, cum se zice, apoi subtrăgându-li-se

Grigore G. Tocilescu.

aibă și acea însușire deosebită, ca să fie cât se poate de mîncăcioși, căci la din contră nu se îngrășe cum se cade și pe lângă cel mai bun și mai ales nutre-ment, ci »numai strică bucatele«, cum se zice. Lăcomia este o însușire particulară a porcilor și aceia, cărora le lipsește aceea, nu se poate ajunge mai la nimic cu ei.

Porcii se pot îngrășa mai cu succes, începînd dela vîrsta de un an în sus. Dar' ei se îngrășe și în vîrstă mai tîneră de un an. Cu deosebire oamenii mai săraci îngrășe porci și sub vîrsta de un an. Porcii mai tineri de un an însă nu pot aduna atîta grăsime în ei, fiindcă o parte a nutre-mentului o întrebuițează la creșterea și dezvoltarea trupului lor.

Porcii îngrășați până la vîrsta de o jumătate an se taie mai mult ca brulinci. Acestia au puțină grăsime în ei, dar' carnea lor e foarte fragedă și gustoasă. Tot ca brulinci se mai pot tăia și porcii de sub scroafe, cari încă sug. Acestia se taie cu deosebire pe la orașe

vieața din ei, cari sînt părțile nefolosibile, să acordează prețul pe chilă sau maza metrică, după-cum umblă prețul pieței respective sau cel dela bursă.

Porcii puși pe îngrășat se nutresc de regulă de câte trei-ori pe zi. Nutre-mentul trebuie dat în măsură de așa, ca cel mai bun să se vină la urmă și ca aceia să se poată deplin sătura.

Îngrășatul porcilor se mai poate face și cu ghinde și jir, pe unde sînt păduri mai mari și se fac fructele numite într-o măsură mai mare. La acest mod de îngrășat, lucrul cei mai însemnat este apa curată de beut, fără de care și cel mai bogat nutre-ment puțin le ajută.

Îngrășatul porcilor se privește la sate pe cele mai multe locuri drept o cumpănă, pentru măsurarea stărei și averei unui econom, de oare-ce este pe deplin constatat, că cu cât un econom stă mai bine, cu atât îngrășă și porci mai mari și mai mulți și din contră, cu cât acela stă mai rău, cu atât îngrășă și porci mai mici, îi îngrășă mai rău, de-și ucide numai cu pielea, după-cum se zice, sau nu îngrășă de loc.

Ioan Georgescu.

Bance — cambii.

Înainte de asta cu un pătrar de veac erau în țeara noastră bani mai puțini decât azi, și totuși erau de ajuns; azi sînt bani cu mult mai mulți și nu sînt de ajuns. De unde o fi mai venind și una cu asta?

Atunci, erau mulți economi de ai noștri, că mai numai când aveau de plătit dările simțeau lipsa banilor; azi! Când se știe fără ban, e bolnav.

Și oare de unde vine această repede schimbare? Schimbatu-s-au timpurile? Schimbatu-s-au gusturile și moravurile oamenilor? Ce să fie? Că ceva este, de bună-seamă este ceva, dar oare ce este?

După a mea părere timpurile sînt tot acelea, dar gusturile și moravurile oamenilor s'au schimbat. Și eată cum:

Mai de mult, când creștinul avea lipsă de câțiva florini, se-și plătească darea bună-oară, și simțea că vecinul seu i-o fi avînd, mergea la el și numai decît îi capătă, pe 2—3 săptămîni, fără usură, fără scrisoare, ba și fără martor. Creditorul avea încredere în debitor, îi era milă de el, îl folosia, îl ajuta. Și nu se înșela. La timpul hotărît, ori mult peste câteva zile dela termin, era cu banii în mână.

Dar' s'au întemplat casuri de creditorul a trebuit să umble cu pălăria-n mână după banii lui — atunci s'au schimbat trebile de-odată; ori că nu mai da bani la nime, ori de-i da, îi da numai în față de martori, după aceea numai pe lângă »o leacă de scrisoare«. Dar' au năvălit Jidanii între creștini. Ei au început a da bani pe camătă, pe lângă scrisoare cu chizeși, cu giranți, și luau camete de pusé lumea-n uimire, încât legiuitorii au fost siliți a limita cametele, ear' pătura mai cultă și mai cu dare de mână a prins a funda bănci, ca să scape pe popor din ghiarele usurarilor. Se spera la un bine. Și bine era să fie. Că pe când cămătarii fără suflet trăgeau de pe popor 15—20—30—50, ba chiar și 100%, pe atunci băncile da banul mai ieftin, numai cu 8—12%. Și capitalele bo-

gaților nu mai stau ascunse în lăzi, ci circulează în lume, ca lumea să se folosească de ele, ear' capitalistului să nu-i scadă, ci să-i crească capitalul cât de cât.

Foarte bun plan, foarte bună idee, foarte umanitară afacere.

Dar' ca toate în lume, așa și această afacere are părțile ei slabe, ba chiar rele le putem numi.

Câtă vreme banul era *scump*, câtă vreme banul se căpeta numai pe lângă mari camete, atunci numai de mare necaz cuteza cineva să-l împrumute și vedea ca să se plătească cât de îngrabă.

Prin circularea în popor a banilor ieftini dela bănci, poporul și-a perdut cumpăna, a prins a avea mai multe lipse închipuite decît firești și a alerga la bance după bani estini, ca să-și implinească acele lipse.

Bani la bănci sînt, țeranul își capătă doi cavenți harnici — pentru cari girează și el în timp de lipsă — și hai după bani.

Așa se înglodară și se îngloadă tot mai afund în datorii. Dar' vine timpul de plătit cametele cele ieftine, 4—5 fl. la $\frac{1}{2}$ an după 100 fl. Și chiar atunci nu-i are. Și n'are nici ce vinde în pripă. Deci aleargă cu limba scoasă din casă-n casă, pe la cei-ce crede că au bani, doară l-a folosi careva. Toți se plătesc cu »n'am«. In fine ear' merge la Jidanul, care nu poate lipsi din nici un sat:

— Jupâne, fă ce-i face și-mi dă 5 fl. că de nu, mîne-mi pune banca-n cărcă 4 fl. 50 cr. și de cei 5 fl. tot nu sînt plătit.

— Te folosesc, nu zic ba, dar' se-mi aduci schimb cu doi giranți vrednici și se ne înțelegem: câte săptămîni ții banii, atâtea pițule-mi dai camătă.

— Fie, numai mă împrumută.

Și țirgu-i gata. El ia 5 fl. și-și plătește cameta la bancă, mai ia o litră de vinars și o bea cu giranții, și-i pace-n țeară. Și ear' trece vreme. Și ear' vine timpul de reînnoit cambiul la bancă, și nici acum n'are bani. Ce să facă? Se duce ear' la Jidan și face schimb de 5+2 fl. 50 cr.+5 fl. și ear' trece vreme. Astfel merg lucrurile cât în 2 ani de zile e nevoit a mai împrumuta o sută fl. ca să se plătească de Jidan. Dar' banca nu-i mai poate da pe schimb cu cavenți, ci numai pe întabulare. Caventii încă sînt mai bucroși că se ved descurcați, ear' el resuflă una din greu și-și întabulează moșia la bancă.

(Va urma).

HIGIENĂ

Grijiți bine copiii!

(Urmare).

Ca să fim mai bine înțeleși de zicem că numai *mama* este chemată în întâia linie a și lăpta pe noul seu născut, vom arăta următoarea socoată, eșită din urmărirea prin doctori, a traiului copiilor mici.

Din 100 de copii alăptați de *mama lor* și crescuți cu îngrijirile înșirate și de noi până aci, numai 9 inși mor în cel dintăiu an al vieței.

Din 100 de copii alăptați cu *doice*, mor în cel dintăiu an 28! Deja de trei-ori mai mulți ca din cei lăptați de mamă.

Ear' din 100 de copii hrăniți cu lapte de vite, pe cale măiestrită, mor în cel dintăiu an 66, deci peste jumătate! Și de 7-ori atăția cât cei lăptați de mamă!

Trebuie cuiva mai pipăită dovadă, că rău face mama care nu-și laptează ea însăși copilul seu?

Femeia nu și-a împlinit chemarea ei numai cu aceea că a zămislit și l-a născut pe copil, l-a dat pe lume. Nu! Chemarea cea frumoasă și grea a unei mame se poate zice că chiar de aci încolo începe! De aci încolo începe grija unei mame bune, pentru a-și pregăti apoi pe mai târziu marea bucurie de-a vedea că a dat lumii un fiu ori fiică ce e fala părinților, bucuria neamurilor și folosul națiunii! Ear' pentru a ajunge să se poată mândri cu asta, trebuie să înceapă munca și îngrijirea din chiar cele dintăiu zile, dela alăptare și celelalte.

Numai o mamă care nu e sănătoasă nu e iertat să-și lăpteze copilul. O mamă care a căzut în boală uscată (oftica, hectica), care are scrofula, lingoare, sifilitis (boale de sînge, frență) — aceea se nu-și lăpteze copilul, că mai rău îi face, decît că l-ar lăsa în norocul sorței de-a se hrăni cu doică ori cu lapte de vită. De-l va lăpta, boala ei va trece prin lapte și în trupul copilului și va fi un vai de lume, ori va pieri înainte de vreme.

Atunci cercăm să ne ajutăm întăiu cu *doica*. Dar' ca doică nu luăm decît femeie deplin sănătoasă, ceea-ce dovedim prin visita doctorului (medicului).

Că îi merge bine ori rău copilului după laptele supt dela doică, putem vedea din fața copilului însuși. De o fi frumuseț, grăsulă, roșuț, îi priește, e bine; de o fi palid, amarit, ofilit, să trimitem doica la primblare, că numai ne potoape copilul!

Copilul doicei nu-i iertat să fie mai mare ca cu patru săptămîni decît al mamei ce ia doica. De o fi doica mai de mult născută, de luni de zile, laptele ei tulbură rîzucă copilului mic ce va alăpta. Întors însă poate să fie: de-o fi copilul mai măricel și doica mai de curînd născută. O femeie care a avut mai multe nașteri, e mai potrivită de doică, decît una care are întăia-oară.

SEFATURI.

Pastrarea mirosului de cafea.

Cafeaua prăjită, precum se știe, după un timp oare-care mai îndelungat își perde din mirosul (aroma) ei. Pentru delăturarea acestui rău, trebuie adăugat la un chilogram de cafea, îndată după prăjire, câte două linguri de zăhar pisat. Acesta încunjurînd îndată cafeaua, absoarbe în sine mirosul ei. În modul acesta vom avea totdeauna o cafea tare și escelentă.

În contra petelor de pe obraz.

Se întemplă de multe-ori, că fie din necurătenie fie din cauza sîngelui, prea iute, se ivesc pete pe obraz, cari detrag mult din frumuseța feței mai cu seamă la femei. Pentru depărtarea acestora se poate întrebuița cu succes următoarea medicină: borax raff. 10 gr., glicerîn pur. 20 gr., tinct. benzoe 15 gr., apă de flori 150 gr.

După-ce această amestecătură a stat câteva zile, se străcoară și apoi se păstrează bine închisă. Cu această apă mirositoare se ung apoi petele de pe obraz de câte două-ori pe zi fără a le șterge. În câteva zile se vor perde cu totul petele și obrazul va căpeta astfel o peliță de tot fină.

Știri economice.

Vin berechet. Din Dicio-St-Martin primim știrea, că în ținutul Târnavei-mici, pe unde viile au fost cruțate încă de filoxeră, au fost în anul acesta atâția struguri, cât în unele comune sînt sute de hectolitri de vin foarte bun, și s'ar vinde, dar' din lipsa de cumpărători, are un preț foarte mic.

Și în Sibiu s'au vîzut multe buți de vin aduse spre vînzare, dar' numai cu prețuri mici s'a putut da, cu 85 până la 1 fl. 20 cr. feră ardelenescă de 8 cupe=10 litre.

În Cluj au fost prinși zilele trecute doi indivizi ce voiau a pune în circulație monete de argint false.

Găini „Plaimout Rocks“. Patru părăchi de găini (cocoș și găină) »Plaimout Rocks« a dăruit comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului« din prilejul distribuirii premiilor esposiției de poame. Dăruții au fost: Nicolae Marcu, econom, Galeș; George Iacob, învățător, Gușteriță; Ioan Popescu, proprietar, Sibiel și Irimie Roman, învățător, Tălmăcel, cari s'au obligat a pune la dispoziția comitetului câte o familie din prăsila galițelor, cari se vor dăruți altor membri.

Boale de vite s'au constatat oficios și adevărat: în 11 Octomvrie în Luncoșoara (comit. Hunedoarei); în 17 Octomvrie în Maroș-Decea (com. Turda-Arieș); în 15 Octomvrie în Turnea (Törnea) (comit. Alba-de-jos), aci s'au aflat ca pătimind de inflamațiunea splinei câte o vită cornută; — în 18 Oct. s'a constatat mucureală la câte un cal din Porumbnic și Crișul-săsesc în comit. Târnavemari; în 16 Oct. s'a constatat în Brașov mucureala la un cal; tot în 16 Oct. și în zilele următoare s'a constatat influența la cai de ai husarilor nostri din Brașov și Sibiu.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonentului 1127. Așa aveți să faceți cum v'ați tocmi. Dacă a fost vorba la tocmeală, că de nu scoate omul lemnele până la termen, ele rămân în proprietatea d-voastre, puteți să le țineți. Dacă n'a fost vorba așa, nu puteți. În tot cazul să vă înțelegeți cu cumpărătorul, și să nu faceți vre-un pas greșit, care vă poate bagă în proces costisitor. Dacă ați făcut contract în scris, căutați cum sună contractul și de el vă țineți.

Abonentului 2333 în Baru-mare. Dacă d-voastră plătiți 73 cr. pentru 50 de jugere, ear' ceialți plătesc 4 fl. pentru 170 de jugere, nu d-voastră sînteți cei-ce plătesc prea mult, ci ceialți; pentru-că după cheia întrebunțată la d-voastră, ar pica pe ei numai 2 fl. 33 cr. nu 4 fl. Și totuși d-voastră sînteți cei nemulțumiți și lăsați să vă deie în judecată și să vă facă cheltueli și rușine. Nu-i bine așa.

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Creșterea pruncilor.

Mare este misiunea învățătorului, o mai mare misiune însă are familia în privința creșterii pruncilor. Aceasta lămurit se vede de acolo, că fie învățătorul cât de dester în ale pedagogiei și praxeii, dacă nu 'i-se dau prunci bine crescuți, nu e în stare de a progresa în măsură convenită. Învățătorul poate-că în decursul frecuențaiunii școlare îl disciplinează, îl luminează prin exemple și sfaturi, dar' toate sînt fără de nici un folos, dacă în timpul cel mai mult, care-l petrece în familie, nu 'i-se dă o creștere convenită. Apoi nici chiar învățătura, celui fără creștere nu-i aduce mare folos. Să privim numai o comună, unde căutând familiile ne vom convinge, că acolo unde din întemplantare a fost o creștere bună — este ordine, îndestulare și prosperare întru toate. O zic, că din întemplantare, de oare-ce dintre economii nostri puțini sînt cari au cetit vre-o carte despre creștere ori au auzit povestindu-i-se ori predicându-i-se în biserică. Vedem că în multe cauze se fac anume legi și îndrumări în privința creșterii altor ființe, în privința creșterii cailor, oilor, vitelor cornute etc.; numai în privința creșterii omului puține se fac; nici nu e de lipsă, poate, pentru-că omul ca o ființă nobilă plătește scump necreșterea în viață, dar' se nu uităm că pentru această necreștere nu el, ci familia în care s'a dezvoltat e vinovată.

Cugetând mult asupra acestei împrejurări, voesc a atrage atențiunea bunilor cetitori ai »Foi Poporului« — știind că mulți sînt capi de familie, — asupra creșterii bune care este familia deobligată a o da pruncilor, dar' mai cu seamă rog pe cetitori să adune pe lângă sine când cetesc și mame, căci foarte multă răspundere cade asupra mamei, care împreună este cu pruncii și nedespărțită dela leagăn până la vîrsta mai înaintată.

Când încep a enara unele principii ale creșterii numai în parte le fac, căci luând în ordine pedagogică-higienică acele principii, 'mi-ar trebui o întreagă carte să scriu; mă mărginesc de astă-dată din experiență proprie a schița unele mai momentuoase, care vor contribui, deși nu în măsură deplină, dar' ca un îndreptar acelora, cărora le zace la inimă fericirea precum a lor, așa și a familiilor ce se vor forma din ei.

Să privim la mulți părinți și mai cu seamă la părinți cu stare materială bună și la de aceia care din vre-o cauză au numai un băiat și vom vedea, că acolo se calcă în picioare cele mai sfinte datorințe ale creșterii, — acolo vedem cum pruncului 'i-se dă voe liberă, 'i-se împlinesc toate poftele și la un cas de dăcoșie, 'i-se aduc în loc de o pășire energică a părinților, făgădueli, »că mama-ți dă asta și asta și tata-ți cumpără asta și asta«. Pe această cale pruncul, din ce crește, devine mai pretensiv, mai liber în neascultarea sa față de părinți, apoi mai târziu ved și părinții că nu au făcut bine, atunci însă e prea târziu. Au doară nu vă vin, onorați părinți și stimate mame, înainte destule exemple, cum a bună-oară se vede că badea Todor fie iertat, om cu stare bună, conducător a comunei întregi, a fost aruncat sub genunchii unui astfel de prunc? Priviți numai, că nu este comună unde să nu vedeți atare casuri și totuși mulți sînt încă care față de toate aceste se fac surzi și orbi și cad și ei în pe-

cazul acela. Mulți dintre părinți bat în palme de bucurie că pruncii lor știu înjura pe mamă, pe tată ba chiar și pe Dumnezeu. Ce să zic acestora?...

Vai de acea familie, unde nu se cresc pruncii în frica de Dumnezeu. Și oare poate să fie frică de Dumnezeu acolo, unde dela începătorul a vorbi până la cel mai bătrîn nu știu alta decât a înjura? O zic aceasta familiilor, că dela mic până la mare, din cauză că numai acolo se vor bucura că pruncul știe înjura, unde înjurătura e lucru de toate zilele; din contră, în familia unde nu se înjură, acolo se vor spăimînta de cea mai mică înjurătură a nevinovatului, și sub mare pedeapsă îl vor opri de a mai scoate astfel de vorbe din gura sa. Să nu ne mirăm că în religione tot mai tare degenerăm! Când eram eu prunc la părinții mei, eu nu știu să ne fi pus odată la masă ori să ne fi culcat până nu am făcut rugăciunile; astăzi însă am întrebat pe un școlar că de câte-ori se roagă părinții lui cu el pe zi și 'mi-a spus că nici-odată.

Pentru Dumnezeu, oare mai poate fi un creștin așa de nemulțumitor față de binefăcătorul cel mai mare al seu? oare mai poate astfel de om zice în necazul seu Doamne, Doamne. Acestea lipsind din o casă, acolo lipsește și creșterea morală.

În fine tot astfel de părinți să pun și mai amenință și cu bietul »dascăl« zicînd: »Lasă că te dau eu pe mâinile dascălului acela-ți va rupe urechile«. Eată dar' că în fine din individul care se apropie din dragoste de prunci preface un tiran care n'are alta, decât să fie de spaimă aștorfel de creaturi. Ce cugetați, dlor colegi, când vă vine în școală un atare prunc înspăimîntat și plin de frică, multă trudă vă face până să-l convingeți că nu sînteți tirani, ci părinți iubiți ai lui? Dar' ce folos, că acasă e tot cel vechiu, tot cel-ce înjură și face rele, ear' în școală — de se reține a le face, se reține de frica dascălului, ear' nu din firea lui cea bună îmblînzită de părinți prin sfaturi și pilde. De învățat poate învăța un atare copil, dar' nici un folos nu va avea, că-i lipsește creșterea din frageda etate. Părinții apoi să plîng în contra dascălului, că el nu e bun; ei ved gozul în ochiul dascălului, dar' bârna din ochiul lor nu o ved.

Ignatin Bugariu,
învățător.

Conferența învățătorească din Cluj.

În conformitate cu dispozițiile generale ale consistorului din Sibiu pentru conferențele învățătorești generale ale archidiecesei gr.-or., la 26 și 27 Oct. n. s'a ținut și la Cluj conferența învățătorilor români gr.-or. din tractul Cluj și din tractul Turdei.

Comisarul consistorial, încredințat cu conducerea desbaterilor, a fost dl Gr. Plețosu, profesor la Năsăud și protopop onorar.

Sedințele învățătorilor au decurs în ordine și liniște și au dat rezultate mulțumitoare. Păcat, că publicul român din Cluj n'a fost reprezentat de nimeni, în afară de vre-o doi universitari.

(Serviciul divin). Conferența s'a inaugurat prin celebrarea serviciului divin și invocarea duhului sfânt de

cătră dl comisar consistorial Gr. Pletosu, fiind de față și domnii: protopresbiterul Tului Roșescu și T. Ciortea, adm. protopopesc în Cojocna. Învățătorii erau în număr de 22.

Serviciul divin a fost celebrat cu toată solemnitatea. Îți făcea impresie deosebită cum atâția învățători, adunați la muncă serioasă, împreună, ascultă atâtău, cu capul plecat și spre luminarea sufletului, invocarea duhului sfânt..

(Cuvântul de deschidere). După terminarea serviciului divin s'a început ședința, tot în biserica gr-or.

Dl Gr. Pletosu a rostit o frumoasă vorbire, serios pedagogică și inspirată de idei alese, indemnând pe învățători la muncă deosebită și desinteresată pentru ridicarea școlii române.

Începându-și vorbirea, dl Pletosu a menționat mai atâtău în cuvinte mișcătoare asasinarea Împărătesei-Regine Elisabeta și decesul Metropolitului Miron, ear' ședința 'și-a exprimat regretele prin ridicare și prin improtocolare.

După aceste dl comisar consistorial a trecut în merit arătând explicit cari sânt condițiile de-a fi un bun învățător, cu o școală model, și accentuând că nici-odată învățătorii noștri nu trebuie să peardă din vedere marele adevăr: *»nu școala e pentru învățători, ci acestia pentru școală«*.

Discursul comisarului a fost ascultat cu cea mai mare atenție și complăcere și a fost acoperit de aplause generale.

ȘEDINȚA I.

Se procedează la alegerea și constituirea biuroului conferenței. Notari se aleg dd. Ioan Muntean și Ioan Opriș, ear' verificători dd. Ambroziu Abui și Cornel Condor.

Cetindu-se apelul nominal, se constată că la deschidere sânt prezenți din tractul Clujului 15 învățători și absenți 5, ear' din tractul Turdei 7 învățători și absenți 4.

Instrucțiunea consistorială pentru conferență, prezentată de președinte, se consideră de cetită și se ia spre știre.

Pentru ședință — fapt trist — nu s'a prezentat nici un elaborat.

În lipsa elaboratului s'au ales comisiunile, cari se raporteze cum și intru-cât a putut observa fiecare învățător succese ori nesuccese în aplicarea indigitărilor date privitoare la temele desbătute în conferența din anul trecut.

S'au ales patru comisuni. Cea dintăiu, cu problema din anul trecut: *»Care este metoda cel mai bun pentru a desvolta în școlari simțul religios moral«*; a doua, cu problema: *»Pe lângă eari modalități și precauțiuni sânt a se distribui premii între școlari«*; comisia a treia avea de raportat *despre esamenele din anul trecut*, ear' a patra avea să formuleze chestiunile pentru conferența învățătorească din anul viitor.

Cu aceasta s'a terminat ședința I.

ȘEDINȚA II.

Se deschide la orele 2 d. a., aceeași zi, în sala oficiului protopresbiteral. Sânt prezenți 27 de învățători, deci mai mulți decât la ședința I. Comisiunea primă, prin raportorul Veres, dă cetire raportului, asupra căruia se încinge o discuție vie, la care iau parte domnii Condor, Gabor, Munteanu, Ceonța și alții. Drept rezultat al desbaterilor s'a stabilit: ca simțul religios moral în elevi să se cultive mai mult în mod deductiv (din lipsa mijloacelor pentru cel intuitiv), prin prelegeri populare și să se formeze conferențe mixte, din învățători și preoți, pentru studiarea mai temeinică a chestiunii, ear' comitetul parochial să fie constrins a da învățătorilor tot ajutorul.

Ar fi urmat raportul comisiunii a doua, dar' fiind manc, se retrimite spre nouă studiere și comisia se mai completează cu trei membri.

ȘEDINȚA III.

Se deschide Vineri, 27 Oct., orele 9 a. m., în aceeași sală.

După-ce se verifică protocoalele ședințelor anterioare, urmează la desbateri raportul comisiunii a doua, asupra *premierei elevilor*. Raportorul domnul Ambr. Abui. Dar' fiind și acum insuficient raportul, se procedează direct la desbateri în merit, fără a se lua de basă raportul. Vorbesc la obiect membrii Munteanu, Condor, Gabor și alții. Resultatul e: premiarea elevilor să se susțină, dar' să se facă prin comisarul esamenului, în conțelegere cu învățătorul și cu comitetul parochial, și dintre premii să se eschidă cu desăvîrșire banii și zaharicalele și să se dea cărți folosite, recvisite școlare, eventual alte lucruri moralisătoare.

Urmează raportul comisiunii pentru chestia *esamenelor școlare*, prezentat de dl Condor. Se hotărăște susținerea și pe mai departe a esamenelor. Ședința mai decide a ruga consistorul să fixeze ca termin al esamenelor, pe cât se poate, restimpul dela 15 Martie — 15 Aprilie, de oare-ce, dela acest timp începând, elevii nu mai cercetează școala, ear' dela finea esamenului până la împlinirea timpului școlar prescris să se țină prelegeri numai dela 6—8 ore dimineața, ear' materialul parcurs să se socotească la cel din anul viitor. De asemenea se va prezenta consistorului propunerea de a introduce *avise școlare* (pentru părinții elevilor).

Se mai decide, ca la esamenele anuale să asiste la fiecare doi învățători din vecinătate, ca delegați, cari să se consulte cu învățătorul esaminător în cauza școlară, și ca studiile să se contragă, combinându-se de pildă limba română cu istoria, istoria naturală cu fizica etc.

Pentru anul viitor, pe lângă chestiile ce le va da consistorul, comisia a patra, prin referentul Muntean, propune alte două chestii, anume:

»Pe ce căi și prin ce mijloace s'ar pute combate indiferentismul ivit în simțul poporului nostru față cu școlile confesionale și peste tot față cu școala« și o prelegere practică despre *»Parabola sămănătorului«*. Se decide, ca lucrările să le facă, barem schițate, fiecare membru al conferenței.

Reuniunea învățătorilor.

Dl protopop Tului Roșescu, ca fost președinte al Reuniunii învățătorilor din Cluj și jur' arată starea averii și bibliotecii acesteia și spune, că nu sânt încă luate dispoziții față cu bibliotecile și averile fostelor Reuniuni învățătoarești.

După o desbateri mai lungă ședința decide, ca membrii conferenței să plătească și pe viitor taxa de 1 fl. cu ocazia conferenței învățătorești și să se aleagă o comisie pentru censurarea actelor Reuniunii. Se aleg domnii Tului Roșescu, președinte, I. Muntean, secretar, El. Gabor, cassar, I. Opriș, bibliotecar și St. Bedeleian, controlor.

După-ce ședința își exprimă dorința, ca autorii opului *»Conferențele învățătorești«* să scadă prețul de 1 fl. la 50 cr., dl președinte Gr. Pletosu încheie ședințele conferenței, dorind învățătorilor să vină pe anul viitor cu noue cunoștințe și să muncească cu puteri înoite pentru binele poporului. Între aclamațiuni la adresa președintelui, membrii se depărtează.

i. se.

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

(Urmare).

Muntenii mâncaseră o bătaie prea simțită dela Ioan-Vodă la Jiliște; după aceea mâncaseră a doua scărmanare la Brăila, pe care Ioan-Vodă o răscoli până în fund căutând pe potrivnicul seu Petru-cel-Schiop, și în urmă primiseră domn din mâna lui Ioan-Vodă pe Vintilă, omul de încredere a cumplitului moldovean.

După toate acestea Ioan-Vodă era liniștit, că Muntenii nu în curând o să-i mai sară în coaste.

El porni drept aceea spre cealaltă latură, spre mează-noapte, a țerei sale, căci acolo îl așteptau earăși grele încercări. Sultanul turcesc, mușcat ca de șerpe de batjocura ce a pățit la Jiliște, ridicase oaste mare asupra leului român și o trimisese să-l atace dinspre mează-noapte, dinspre Basarabia. În această privință se strămută câmpul de luptă.

Ioan se îndreptă spre acest loc. Înainte, ca avantgardă, îi mergea hatmanul domnesc Slăvilă cu Cazacii și cu 800 din călăreții moldoveni, după el Ioan-Vodă cu grosul trupeii de pedestrași și tunuri și de toate.

La marginile Moldovei, la Lopușna, avantgarda lui Slăvilă dădu peste o trupă de Turci și Tătari, cari trecuseră granița cam fără grije, crezând că Ioan-Vodă e la Brăila. Într'o clipă păgânii fură zdrobiți, spulberați ca pleava și abia o parte din ei putu scăpa cu fuga, ducând armatei turcești ce se adunase la orașul Bender, ciuma spaimei! Dar' nici Ioan-Vodă nu durmî pe drum. El ajunse cu voinicii sei la Bender, cam deodată cu fugarii dela Lopușna, și pe sub zidurile cetăței dete de alte trupe dușmane, pe care le atacă fără zăbavă, făcându-i să se alature la fugă cu spăriații dela Lopușna și să între unii peste alții prin porțile cetăței în cetate. Dar' și Moldovenii intrară deodată cu ei, bătându-i din spate. Orașul fu ușor cuprins, căci dușmanii neașteptându-se la atac, își perdură capul și nu se putură pune în rînd de luptă. Și se porni o prădare a orașului, sorăde-cruce cu prădarea și pustiirea Brăilei, de mai nainte cu câteva zile. Fu ceva grozav pentru dușmani. Stafetii lor alergau spăriați în toate părțile ducând veste mai marelui lor căpitan dela grosul oștirilor din Basarabia, ca să fie treaz să nu pățească asemenea cu acest om-pârjol.

Dar' Ioan-Vodă după spulberarea păgânilor la Lopușna și Bender, nu purcese mai departe intru vênarea lor, ci își dete oștilor repaos de opt zile sub zidurile Benderului, punându-le cu fața spre dușman, cu spatele spre casă, spre Moldova. Și le-a dat atâtă repaos, pentru-că ceruse ajutor dela doi aristocrați (nemeși) puternici Poloni, cari îi puteau trimite peste 20.000 de ostași bine înarmați și acestia fiind foarte necăjiți pe Turci, îi făgăduiseră ajutorul chiar contra voinței regelui lor polon.

În vremea acestei așteptări, căpetenia armatelor turcești din orașul Akkerman, aflând despre pierderea dela Bender, trimise 10.000 de păgâni pentru apărarea Turcilor ce se închiseseră în cetățuia de lângă Bender și pe care Ioan-Vodă nu o luase, decât orașul însuși.

Aflând despre apropierea armatei turcești, Ioan-Vodă chemă la sine pe cel mai

renumit dintre căpitaniii Cazacilor, și îi zise: „Voesc, căpitane, să-ți arăt azi deosebita mea încredere. Eată dinspre Akkerman vine o oștire turcească întru apărarea cetățuiei de lângă orașul acesta. Bender și cu o cale vrea să ne alunge de aici. Ia pe Cazacii voștri (peste o mie) și trei mii din călăria moldovenească, așteaptă la acele movile (pe cari le-a arătat lui cu mâna) pe vrășmași și îi zdrobește, și îi alungă, și va fi mărirea zilei toată mărirea ta singur astăzi!»

Cazacul se simți măgulit în tot sufletul seu. Porni foarte încurajat la chemarea ce i-s'a dat.

Locul de luptă era foarte priincios Românilor. Cazacul cu ai sei se așeză între Turcii din cetățuie și cei-ce veniau, dar' așa departe, că cei din cetate nu le puteau face nimic decât eșind în câmp. Asta n'o puteau, căci Ioan-Vodă cu ai sei le stătea în coastă, și cum eșiau, Vodă îi ataca din coaste și dos și le cuprindea și cetatea.

Cazacul înainte și-a așezat trupele cum e mai bine spre a înșela pe dușman. El a pus în fața lor numai 1200 de Cazaci sulițași, pușcași și arcași, ear' după o movilă la spatele lor stăteau pitite trei mii de călăreți moldoveni. Turcii văzând inimi puțini îi atacară din față, ear' cu două aripi se puseră să-i încunjoare. În lucrarea de încunjurare, aripile dușmane se prea apropiară de dealul (movila) ce coperea călăreții, și acestia în clipa potrivită săriră ca leii asupra păgânilor și îi zăpăciră și îi încurcară și îi bătură și îi risipiră minune mare!

Fu a doua minune dela Jiliște! Bătaia tinu abia un cias și într'un cias cei mai mulți din păgâni rămaseră așternuți pe câmp, vre-o câteva sute căzură prinși și o parte scăpară cu fuga abia!

Moldovenii perdură abia vre-o 100 de oameni.

Ioan-Vodă, care urcase pe o colină vecină, privi cu inima plină de bucurie victoria și aplauda pe bravii sei. Ear' Turcii din cetățuie trebuiră să stee ca în cușcă, să vadă pierirea fraților fără a le puted a ajutor, deși din înălțimea lor, văzură și ei foarte bine întreagă desfășurarea furtunei căzăcești-moldovenești!

Rövașul școlăii.

„Foia Școlastică“, organ al Reuniunii Învățătorilor gr.-or. din archidieceasa gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, apare în Blaj la 1 și 15 a fiecărei luni. Nrul 18 dela 1 Noemvrie a. e. are următorul cuprins: Formarea caracterului. — Planul școlăii de repetițiune economică. — Audiatur et altera pars (continuare). — Învitare la adunarea Reuniunii „Mariana“ — Convocări. — Multumită publică. — Dare de seamă. — Bibliografii. — Diverse.

„Foia Pedagogică“. Apare în Sibiu la 1 și 15 a fiecărei luni. Abonamentul: 1 an 3 fl., 1/2 an 1 fl. 50 cr. Pentru România pe an 10 lei. Anul III. nr. 18 dela 15 Septemvrie v. are următorul cuprins: Chestiunea pedepselor în școala populară, de Iosif Velcean. — Modele de lecțiuni: Măța: Lecțiune zoologică de Dr. D. P. Barciuanu. — Datorințele ca învățător educător, în și afară de școală, de I. Paicu. — Din literatură școlară. — Informațiuni. — Felurimi.

Concurse școlare. Cu termin de 30 zile sunt escrise concursuri pentru ocuparea posturilor învățătoarești la școalele greco-orientale din *Surducul-mic*, ppresb. Făgetului (diecesa Caransebeș), *Fenlac* ppresb. Timișoarei (diecesa Arad), și cu termin de 15 zile pentru ocuparea postului de învățător la școala gr.-catolică din *Teud* ppopiatul Almaș (în archidieceasă).

Convocare. Convocăm prin această adunarea generală a învățătorilor gr.-or. români din Ungaria, pe Joi, în 28 Octomvrie v., în școala gr.-or. română din maierele Timișoarei, pe 9 ore a. m., în scopul modificării statutelor convictului învățătorilor români în sensul rezoluțiunii ministeriale de sub nr. 24.764 și special pentru a decide sediul convictului.

Învităm respectuos la această adunare pe toți bărbații noștri cu dor de progres, rugându-i să nu ne lipsească în aceste timpuri de binevoitorul lor sprigin.

Special cătră frații colegi îndreptăm sincerul nostru cuvânt, rugându-i să probeze prin fapte că poartă în pieptul lor durerea pentru soartea familiilor lor.

Comloșul-bănățean, 19/31 Octomvrie 1899.

Ioan Tuduceșcu. George Tomi. Simeon Faur. Virgil Amandia. Constantin Pava. Protasiu Givulescu. Mihaiu Vidu. Aurel Badescu. Paul Ivi. Constantin Clecan. Petru Subu. N. Popoviciu. Emeric Andreescu. Ioachim Muntean. George Serb. Petru Avramuțiu. Petru Baran. Ioan Popa. Aurel Micloși. Emanuil Barbulescu. Iuliana și Emanuil Ardelean. Ioan Rațiu. Valeriu Magdu. Ioan Marcu. Ioan Caba. Ioan Doboșan. Ioan Biraescu. George Joandrea. Ioan Vidu. Petru Ferentiu. Stefan Alecsă. Nicolau Popoviciu. Romul Ganea. Ioan Gruescu. Iuliu Vuia.

CRONICĂ.

Vama țirgului. În țeara noastră vama țirgurilor o adună de regulă Jidanii, căci ei sânt arëndatori. Câte nedreptăți se fac cu adunarea vamei o știe mai tot omul, care duce ceva la țirg. Să fie omul numai cu băgare de seamă unde se adună vama, și s'a minuna numai într'o zi, câte neînțelegeri, injurături și gălăgie va vedd. Ba ajuns și pe la lege pentru de acestea, că bieții oameni dau ce știu că se cuvine, ear' Jidanii iau cum știu ei. Dintre miile de casuri aduce unul „Bistrizer Zeitung“. Zice că în săptămâna trecută trebuî să plătească o țerană 80 cr. pentru o sută și patru cununi de ceapă, după-ce mai întâiu îi ceruse 1 fl. Ba muierea trebuî să alerge și pe la casa orașului. După tarifa trebuia să plătească 52 cr., adică un crucer pentru două cununi. — Apoi bine-i că se dau vamele tot Jidanilor? Răspundă patrioții cei-ce-i spriginesc, că și de pe țeranii lor trag așa!

Despre diavolul de vinars. Beutorilor de vinars să le fie de învăț pățania următoare: Trei calfe de măsar, între cari și un Ioan Jichijan din Dej, ce lucrau la un măsar din Bistrița se întorceau Joia trecută din Bărgău, unde își gătasă o lucrare. Veniau într'o trăsură și luară cu ei și câteva sticle de vinars de prune, din care să omeniră pe cale. Dar' urmările nu întârziară, că ajunși în Bistrița, Jichijan dormia atât de țapăn în urma vinarsului beut, de nu-l putd deștepta nici chiar medicul ce fu chemat numai decât. A doua zi i-s'a desfăcut cadavrul sub conducerea Drului Gross; limba-i era lipsită de sânge (arsă), inima însă și creerii erau scâlțați în sânge. Îl omorise alcoolul! Apoi să mai bea cineva vinars? Păziți-vd de el, creștini, mai tare ca de foc!

Incendiu. Comuna Bogara, din comitatul Cojocnei, zilele trecute a fost devastată de un mare incendiu, provocat din negrija băieților, cari jucându-se cu chibrite au aprins o clăie de fân. Au ars 34 case și peste 100 clădiri economice.

Parastas pentru doamna Bădilă. Sâmbătă, 4 Nov. s'a celebrat în biserica parochială din Sibiu-cetate un parastas pentru regretata doamnă *Ioana Bădilă n. Moldovan*. Comitetul „Asociațiunii“ a hotărît a participa corporativ la acest parastas în semn de recunoștință pentru importanta fundațiune a generoasei răposate.

Stipendiștii lui Gozdu. Patrioțicele din capitală ne spun, că în contra studenților universitari români din Budapesta s'a pus la cale o „severă cercetare“. Motivul e următorul: La ziua morților studenții au făcut peregrinaj la mormântul lui *Gozdu* și au depus o coroană pe groapa marelui mecenat român. Cu ocaziunea aceasta doi studenți au rostit vorbiri „prea pronunțate politice“ și de cuprins „antipatriotic“, în înțelesul patrioților. Probabil, că ear' a intrat, în serviciul guvernului vre-un „Pintye“ oare-care, meșter în scornituri senzaționale.

Post de veterinar. Pentru comunele Cristian și Vulcan în cercul superior al comitatului Brașov este vacant postul de medic veterinar. Terminul de concurs 15 Decemvrie. Dela concurenți se recere cunoașterea limbei maghiare, germane și române.

Pentru masa studenților dela școalele române din Brașov au contribuit: d-na *Maria Costescu* din Iași 20 lei, învățătorii din districtul Făgăraș, adunați în conferență 5 fl., *Nicolae* și *Maria Muntean* din Hunedoara, din prilejul nunței lor de argint 10 fl., institutul de credit și economii „*Bocșana*“ 20 fl., inst. de credit și economii „*Bistrițana*“ 5 fl., ear' institutul „*Cordiana*“ s'a obligat să deo o cotisație anuală de cel puțin 10 fl.

Posturi de medici cercuali. Dela pretura din *Ighiu* (Magyar-Igen) este escris concurs pentru ocuparea duor posturi de medici cercuali. Unul în cercul *Oiejdei* cu sediul în *Oiejdea* (constă din comunele notariatelor Șard, Bucerdea-vinoasă, Cricău, Benic și *Oiejdea* și din comuna-mare *Ighiu* — 19 comune cu 15.980 locuitori); termin de concurs 15 Decemvrie, alegerea 16 Decemvrie; ear' al doilea în cercul *Zlatnei* cu sediul în *Zlatna* (constă din comunele notariatelor *Metes*, *Feneș* și *Zlatna*, — 11 comune cu 10.820 locuitori); termin de concurs 15 Decemvrie; alegerea în 18 Decemvrie. Dotațiunea 500 fl. salar, 150 paușal de călătorie și taxele.

Fapte creștinești. *Dumitru D. Furnică* și soția sa *Maria n. Bacic*, din Brașov-Scheiu, au dăruit bisericii din Brașov-vechiu o păreche de cununi de argint în valoare de 86 fl.

Semn de toamnă lungă. Ni-se serie, că în grădina școlară din Căpâlna-inferioară un măr a înflorit a doua-oară, ear' altul, care înflorise a doua-oară prin August, a produs trei mere deplin dezvoltate. Din mărul înflorit acum dl învățător *D. L. Todoran* ni-a trimis și nouă o floare. După-cum spun bătrânii, acestea ar fi semne de toamnă lungă, ceea-ce se pare a și fi adevărat, căci pe *Târnavă-mică* timpul e frumos și uscăcios, ceea-ce însă sămănăturilor nu le prea priește.

Din brutalitățile gendarmilor. Din *S-Nicoara* se serie „*Gaz. Trans.*“, că gendarmii din *Teuțiș* în 26 Oct. mergând la *S-Nicoara* au chemat din stradă la casa judeului pe locuitorul din *Centea* *Ioan Beudean* și l-au maltratată în modul cel mai barbar, lovindu-l peste cap cu lanțul și pălmindu-l, fără a-l întreba, că cine-i și de unde este.

„Foia Pedagogică“ din Sibiu, publică o lungă recenziune despre *Almanachul învățătorului român*. Ea scrie între altele:

»*Almanachul învățătorului*, asupra întocmirii și menirii căruia ne-am dat părerea în anul trecut, a apărut acum în al doilea an, cu *îmbunătățiri în întocmire și în cuprins*. Almanachul intenționează, după-cum spune autorul în prefață, a oferi învățătorilor »un loc de întâlnire comună, unde fără de nici o deosebire să-și poată da mâna, spre a se ajuta, și să-și poată spune câte o vorbă colegială, frățească spre a se mângâia și îmbărbăta în susținerea luptei grele, ce o duc pentru luminarea poporului român«.

După-ce îi arată pe larg cuprinsul, autorul recenziunii încheie astfel:

»Almanachul e împodobit cu două stampe bine reușite, reprezentând pe profesorul Dr. D. P. Barcianu și pe învățătorul I. Pop Reteganul. *Hârtia e fină, tiparul frumos și curat, ajustarea esterioră plăcută*«.

Faptă nobilă. Georgiu Saba și soția sa Marișca, din comuna Finteușel, au dăruit bisericii din Posta (Chior) un rînd întreg de vestminte bisericesti.

Parohie gr.-or. română în Panciova. Duminecă, 5 Noemvrie n., s'a efectuat în Panciova despărțirea ierarhică a Românilor de către Sârbi. Actul s'a săvîrșit în casa diecesană în prezența esmișilor delegaționali și cei ai Consistorului din Caransebeș și a reprezentantului autorității politice din Panciova. Toate conclusele s'au luat unanim și cu însuflețire, — scrie corespondentul. Mai restează încă aprobarea Consistorului, după care noua parohie își va începe activitatea.

Petrecere în Borgo-Prund. Din prilejul sfeștaniei și deschiderii festive a hotelului comunal, reprezentanța comunei Borgo-Prund va aranja Duminecă (19 Noemvrie) petrecere cu joc, al cărei venit este destinat pentru casina ce e a se înființa în Borgo-Prund. Prețul de intrare 80 cr. persoana și 50 cr. pentru persoană în familie. Cei cari doresc a participa și la prânzul comun, care se va da după săvîrșirea sfeștaniei, să binevoiască a se înștiința la comitetul aranjator, compus din dd. Teodor Vrășmaș, Teofil Vlad, Dr. Nicolae Hăngănuș și Victor Varna. Taxa pentru participare e 3 coroane.

Fapte creștinești. Pentru biserica gr.-or. din Totoiu (prot. Alba-Iulia) au făcut daruri: Ioan Bogdan icoane în preț de 24 fl., Chifor Bogdan I. Marian o icoană în preț de 12 fl., George Pleșa din Limba 12 fl., Ioan Moldovan un potir de argint de China în preț de 15 fl. și 100 *ferdele de cucuruz* în boabe, care se se fructifice în 10 ani și apoi pe prețul lui se se zugrăvească frontariul bisericii.

Bancnote noue. E vorba că s'ar face bani de hârtie noi, calculați în coroane. Cele mai mari bancnote vor fi de cincizeci de coroane. Dar' acele s'ar face mai târziu. Mai curînd e vorba că s'ar face bancnote de 20 de coroane și altele de zece coroane. Ceste de zece coroane e vorba că s'ar face îndată după Anul-Nou. Dar' ian ghiciți cum o să fie bancnotele cele noue? Vor fi foarte frumoase, tipărite cu aur, pe deoparte nemțește și pe una ungurește. Pe partea unde va fi tipăritura nemțească, cică va fi și în alte limbi ale monarhiei. O să fie frumoase, nu-i vorbă, ferice de cel-ce va avea multe.

Avis și apel.

Înaltul minister al instrucțiunii publice și al cultelor din București a abonat pentru înzestrarea bibliotecilor populare înființate pe lângă școalele rurale 200 exemplare din scrierea mea »*Novelile și Schițele*«, fascicolul I. Aceasta e o dovadă că scrierile mele sînt potrivite spre acel scop. Aducîndu-o aceasta la cunoștința onor. public, îmi iau voe a-i atrage atențiunea, că din fascicolul I. al novelelor mele mai am câteva sute exemplare, cari se află acî la mine și se pot căpeta pentru prețul de 40 cr. exemplarul. Totodată fac cunoscut că am pus sub tipar broșura a II., care va fi de 5 coale tipărite și se va da cu prețul de 55 cr. (1 franc 50 bani). Deci, dacă crede onoratul public că ar merita să se tipărească întreagă scrierea mea »*Novelile și Schițele*«, este rugat să o aboneze.

Ioan Pop Reteganul,
Sibiu, Quergasse nr. 15.

Din Sătmăr.

Pentru învățători. — Inițierea unui fond de pensuni. — Dare de seamă.

Sasari, 30 Oct. n.

De multe-ori auzim plângeri din partea învățătorilor noștri, că sînt desconsiderați, ignorați din partea inteligenței și a preoției, și acî le place multora a afla motivul, pentru-ce unii învățători de ai noștri părăsesc cu necredință scutul mamei biserici și trec în tabăra contrarilor.

Am dorit să demustru contrarul și pentru aceea, — fiindu-mi concretută conducerea despărțimentului Ardușat—Someș a Reuniunii învățătoresți, pe ciclul de 3 ani, — mi-am propus a înființa cu ajutorul oamenilor cu tragere de inimă față de învățămîntul nostru poporal, un »fond de premiare pentru învățătorii mai activi ai despărțimentului nostru«.

Și mulțumită spriginului întimpinat, dorința mea e pe cale de a se realiza. Împărțind câteva colecte, acelea mai toate au fost primite cu bunăvoință, — afară de 2, cari nici până azi nu mi-s'au retrimis, deși s'au spedit la frunțași de ai noștri, cari țin cu scumpătate la romanitatea lor.

Vin deci cu toată bucuria sufletului meu a da seamă despre rezultatul colectelor.

I. Pe colecta d-șoarei Veturia Nuț au conferit: Escel. Sa Mihail Pavel din Oradea-mare 1 fl.; Il. Sa Dr. Augustin Luran 1 fl.; Il. Sa Moise Neșiu 1 fl.; Rudolf Cupariu 1 fl.; Petru Mihuț 50 cr.; Dr. Demetriu Kis 1 fl.; Doamna Popescu 50 cr.; Petru Popescu 50 cr.; Petru Cupcea 50 cr. Ear' din Beiuș: Ioan Erdélyi 1 fl.; Traian Farkaș, profesor 1 fl.; Vasiliu Stefanica 50 cr.; Doctor 50 cr.; T. Bulc, vicerector 1 fl.; Alesandru Gera, esact. dom. prot. on. 1 fl.; Vasiliu Dumbrava 50 cr.; Victor Borlan 50 cr.; S. C. 50 cr. și Sălăgian din Piscolt 50 cr. — Suma 15 fl.

II. Pe colecta doamnei Aloisia Ossian din Șimleul-Silvaniei au conferit: Rev. domn Alimpu Barbuloviciu 1 fl.; Andreiu Cosma 1 fl.; Alesandru Fedorca 1 fl.; Rhea Silvia L. 1 fl.; N. N. 1 fl.; Aloisia Ossian 50 cr.; N. N. 50 cr.; Vasiliu Pop, asesor în pens. 50 cr.; Veronica Vicaș 50 cr. — Suma 7 fl.

III. În alte două colecte au conferit: D-nii George Pop de Băsești 2 fl.; Gavriil Lazar 1 fl.; Dr. Vasile Lucaciu 50 cr.; Gavriil Trif 1 fl.; Gavriil Barbul 50 cr.; Alesandru Steț 50 cr.; Augustin Fasy 50 cr.; Romul Marchiș 50 cr.; Dr. Iuliu Dop 1 fl.; Dr. Tit Hengye 1 fl.; Avram Breban 50 cr.; Demetriu Ciontea 50 cr.; Mihaiu Ghiritti 50 cr.; Aurel Pelle 50 cr.; Ioan Serbac 50 cr.; A. P. 1 fl. Suma 12 fl.

Dr. Ludovic S. Méhes, Oravița 2 fl.; Dr. Teodor Mihali din Dej 2 fl.; »*Someșana*«, institut de credit, din Dej 2 fl. și Dénes Dezső, protopretor din Baia 2 fl. Suma 8 fl.

Au intrat deci de tot 42 fl.; cătră cari s'au mai adaus și alți 17 fl. 55 cr. și așa total 59 fl. 55 cr., care sumă s'a depus spre fructificare — ca »*fundațiune culturală*« la cassa bisericii din Sasari, a cărei direcțiune — senat bisericesc — cu considerare la scopul nobil al fundațiunii, a decis a da acestei sume 7% interese anuale.

Din aceste apare, că față de învățătorii noștri este frumoasă interesare și bunăvoință în publicul nostru.

Din încredințarea adunării despărțimentului nostru — ținută în Bozintamare, la 23 Octomvrie. Și pe această cale rog să primească generoșii contribuenți profunda noastră mulțumită pentru ofertele, cari au făcut posibilă începerea acestei întreprinderi, prin care cu fapta arătăm, că ne zace la inimă înflorirea statului învățătoresc.

Alesiu Pop,

paroch gr.-cat., preș. reun. fil. inv.

„Reuniunea economică în Orăștie“.

Sâmbătă după ameazi s'a constituit la Orăștie »*Reuniunea economică*«, a cărei convocare făcută prin inițiatorul ei, dl *Dr. Ioan Mihu*, o am publicat și noi. Românii orăștieni sînt și ei cam împărechiați, căci s'au deslăntuit și între dinșii mai ales în timpul din urmă, patimi omenești, — dar' în »*Reuniunea economică*« au văzut *toți* o lucrare atât de importantă, atât de folositoare pentru popor (cu atât mai onorific pentru inițiatori!), cât au grăbit și unii și alții la adunarea ei constituantă. Și de aceea comitetul ales a și eșit compus din elemente luate și din o parte și din alta, primindu-se întocmai lista propusă de o comisie de candidare, mixtă și ea. S'au produs și oare-cari animosități, dar' să nădăjduim că acelea nu vor împedeca lucrarea însăși spre țințele frumoase, pe cari inițiatorii Reuniunii le-au avut și le au în vedere.

Eată lista celor aleși spre a conduce Reuniunea:

Președinte: *Dr. Ioan Mihu*; vicepreș.: *V. Domșa* și *A. P. Barcian*; secretar: *Ioan Moța*; cassar: *P. Belei*; econom: *C. Baicu*.

În comitet: *Ioan Mihai*, *Nicolau Vlad*, *Daniil David*, *Dr. A. Muntean*, *Ioan Lăzăroiu*, *Dr. S. Moldovan*, *Dumitru Robț* și *A. Boca*, din Orăștie; apoi *N. Andrei* (Căstău), *I. Fleșeriu* (Romos), *os. Indrieș* (Băcăint) și *N. Mihăilă* (Vinerea).

Comunele din jur au fost binișor reprezentate la adunare.

În curînd comitetul va lansa un apel cătră public pentru înscriere de membri, și își va arăta în linii mari programul de muncă.

POSTA REDACȚIEI

»*Zi »Român» odat!*« va urma îndată, ma cântă-ne și altă-dată. — »*Școala română*« o ținem la îndemână, să mai treac'o săptămână, apoi o prindem în mână.

Pentru redacție și editură responsabil: *Andreiu Balteș*. Proprietar: Pentru »*Tipografia*« societate pe acțiuni: *Iosif Marschall*.

Doi învățăcei

primesc în lucrătoria mea de **cismărie și ghetărie** în Sibiu la

[57] 1-4

Teodor Moldovan,
strada Gușteriței nr. 83.

De vânzare.

O casă nouă cu 5 chilii, cu lină, podrum (pivniță), grajd, două cocini și o colnă. Casa se află în fruntea comunei, pe unde călătoresc frații noștri din Munții-Apuseni: Vidra-de-sus și de-jos, Albac, Neagra și Câmpeni — Abrud etc., — în nemijlocită apropiere de biserică și de școală, în depărtare de 1/2 oră dela calea ferată, cu drept de ospetărie, vinderea beuturilor spirtuoase, trafic și drept de boltă. Aduce venit anual, din care poate trăi cinstit o familie întreagă. Se vinde din mână liberă cu 2800 fl., cari se pot solvi și în rate. Casa e liberă ori-și-când.

A se adresa la

D. Blasiu Codrean,
Invet. pens. în Halmăgel (Kishalmagy)

[54] 1 1 u. p. Nagyhalmagy com. Arad.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni Sibiu.

Se află de vânzare:

Chestiunea

Română

în Roma.

Conferența

domnului

Roberto Fava.

Prețul numai 20 cr.

Cu preț redus!

Se află de vânzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu

Școalele din Blaj.

Studiu istoric

de

Nicolae Branzeu,

profesor la liceul „I. C. Brătianu“ în Pitești.

Prețul redus dela 1 fl. la 50 cr.

Pentru porto postal încă 5 cr. mai mult.

A apărut și se află de vânzare la „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu

Teoria Dramei

cu un tractat instructiv despre frumos și artă

de

Dr. Iosif Blaga,

profesor.

Prețul 1 fl. 80 cr. inclusive 15 cr. porto.

Prăvălie (boltă) de vânzare

sau de esarëndat

se află în comuna **Bobota (Nagy-Derzsida)** (com. Sălăgiului).

Prăvălia e în mijlocul comunei, lângă biserică și față în față cu școala confesională, în

— casa proprie a subscrisului. —

Constă din 2 odăi și o culină; curte, grajd, grădină foarte bine cultivată, și loc de zidit la stradă, dacă fitorul chiriaș ar voi să-și zidească boltă nouă. Are și licență de trafic și sare.

Cei cari doresc s'o cumpere, ori închirieze, să binevoiască a se adresa la

Petru Muste,

în Nagy-Derzsida (Szilágy megye).

[56] 1-4

Bine apreciată
de întreagă
presa noastră.

MARGARETA MOLDOVAN.

Din
tainele
vieții.

29 de romane și schițe.

Prețul 1 fl., plus 5 cr. porto.

Se poate procura dela

„Tipografia“,
soc. pe acțiuni, Sibiu.

A apărut!

Legea veterinară.

Atât primăriile comunale, cât și fiecare econom au trebuință să cunoască **legea numită veterinară.** Dl Tormay Béla, secretar de stat în ministerul de agricultură, a scos la lumină o explicație populară a legii amintite. În această explicație se vorbește pe larg despre pasapoarte, de tirgurile de vite, de boalele lipicioase și multe alte lucruri folositoare. Reuniunea agricolă română din Sibiu a tradus această carte în limba română populară. Cartea se numește:

Învățătorul Munteanu

împărtășesc economilor cele mai de lipsă cunoștințe
despre

LEGEA VETERINARĂ

și BOALELE CONTAGIOASE

stând cu dinșii la sfat în lungile seri ale iernii.

De

Tormay Béla.

(184 pag. mari.)

Cartea costă 30 cr. (cu porto postal 35 cr.) și se poate cumpăra dela

„Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu.

Cine dorește să cumpere

O moară

de zid, coperită cu șindilă, în stare bună, cu 3 petri, singură în sat, aflătoare în comuna Benic (Benedek), comit. Albei-inferioare, — cu drept de pădure după ea, se se adreseze la subscrisul, după-ce o va fi văzut. Prețul după tocmeală și plătit în rate, în timp de 6 ani decursivi. [55] 1—1

George Cetean,
în Ighiu (Magyar-Igen).

Casă de vânzare

sau
de esarëndat

În *tîrgul porcilor, din Sibiu*, (Reisbachgasse), se află de vânzare sau de esarëndat o casă cu 3 odăi și 2 cuine, pivniță 2 grajduri, șop, cotete și fântână — toate în stare bună — și un teritor aparținător (curte și grădină) de 2420 stângini □. Un loc foarte potrivit în multe privințe pentru începeră unei economii, cu porci, vite etc., chiar și pentru cărcimă sau alt negț.

Cei-ce reflectează la această curte se ceară informațiuni mai deaproape dela proprietarul casei nr. 8 — strada Faurului — în Sibiu. [53] 1—1

Ilustrații românești!

Cărți postale

cu

ilustrații românești

„.....toate 'n tot
Frumoase cât eu nici nu pot
Mai frumoase se-'mi socot —
Cu mintea mea“

în

peste 20 variante,

care de care

mai fermecătoare

Se află cu prețul de 5 cr. per bucată

la

„Tipografia“,

societate pe acțiuni în Sibiu, str. Poplăcei nr. 15.

La cumpărări mai mari se dă rabat potrivit.

Tipuri admirabile

JULIUS ERÖS,

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 2.50 până 6 fl.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	> 4.50 > 10 >
Oroloj de buzunar remontoir veritabil argint-tuia, cu părți de aur	> 9.— > 15 >
Oroloaje pentru dame din aur, veritabil de Genf	> 12.— > 35 >
Oroloaje pentru domni din aur, veritabil de Genf	> 20.— > 80 >
Deșteptător de nichel, marcă fină	> 2 — > 3 >
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	> 5.— > 15 >
Oroloaje cu pendul vieneză cu ponduri	> 14.— > 35 >
Oroloaje de părete, diferite modele	> 2.— > 15 >
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oroloaje pentru dame, de aur	> 9.— > 30 >

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	dela 20.— până 70 >
Inele de aur de tot felul	> 2.— > 12 >
Inele de aur cu diamant veritabil	> 6.— > 25 >
Inele de aur cu briliant veritabil	> 12.— > 150 >
Inele de aur cu briliant imitat,	> 3.50 > 6 >
Cercei de aur de tot felul	> 2.— > 6 >
Cercei de aur cu diamant veritabil	> 6.50 > 40 >
Cercei de aur cu briliant veritabil	> 23.— > 250 >
Cercei de aur cu briliant imitat	> 3.50 > 6 >
Brățare de aur de tot felul	> 10.— > 20 >
Broșe de aur de tot felul	> 6.— > 20 >
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	> 1.— > 4 >
Cercei și inele de argint	> —.80 > 2 >
Brățare și broșe de argint	> —.80 > 5 >

Juvaere de tot felul dela 15 or. (preț de facon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țiltoare de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedea esact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda le efectueso imdelat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru numeroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisnădiei 3. Sibiu. Strada Cisnădiei 3.

(Edificiul „Transilvania“).